

श्री साईनाथ प्रसन्न

श्री साईलीला

मासिक पुस्तक

वर्ष १ले)

चैत्र शके १८४५

(अंक १ ला

नलिनीवल्लभा जलमालताग्रमम् । तदुज्जीवनमतिशय चमलम् ।

क्षणमणि सज्जन संगतिरेका । भवति भवार्णव तरणे नीका ।।
श्री शंकराचार्य.

संपादक:— लक्ष्मण गणेश महाजनी

प्रकाशक:— रामचंद्र आत्मराम तर्खड

श्री साईलीला कचेरी ५ टनर रोड, वांद्रे, बी. बी. रेल्वे.

म्हणजे ओवीबद्ध रचले गेले आहे, व त्याची म्हणजे श्रीसाईसच्चरिताची सुरुवात महाराज देहधारी असतांना त्यांची आज्ञा घेऊन झाली होती. 'महाराजांचे अनुभव' या मथळ्याखाली निरनिराळ्या भक्तांकडून जे अनुभव लिहून येतील त्यांचा संग्रह करण्याचे योजिले आहे. असे बरेचसे अनुभव आमच्या संग्रहात आज आहेत ते या मथळ्याखाली छापले जातील. त्यात काही चुका असल्यास त्या त्या भक्तांकडून दुरुस्ती लिहून आल्यास आम्ही आनंदाने प्रसिद्ध करू तसेच महाराजांचे भक्तांकडून जे जे अनुभव लिहून येतील त्यालाही सवडीप्रमाणे शक्य तितके स्थळ या मासिकात देऊ भक्तांचे अनुभव छापण्यासाठीच हे मासिक असल्यामुळे जे अनुभव लिहून येतील तिकडे पूर्ण लक्ष दिले जाईल हे सांगणे नकोच.

समर्थानी कोणास काही गुप्त रीतीने सांगितले असेल तर ते या ग्रंथात परिस्फुट होण्याचा संभव नाही. पण त्यांनी उघडे दरबारात सर्वासमक्ष कोणा एकास उद्देशून जरी काही सांगितले असले तरी ते सर्वांच्या हिताचे असल्यामुळे ते सर्वांची सामाईक कमाई आहे, असे सर्व साईभक्त समजत असले पाहिजेत अशी समजूत आहे आणि म्हणूनच त्यांनी आपले अनुभव लिहून पाठवावे अशी आमची प्रत्येक भक्तास आग्रहाची विनंती आहे.

सारांश, ही सरस्वतीची सेवा आणि ती परम दयाळू श्री साईमाऊलीचे इच्छेने आणि आशिर्वादाने घडत आहे. अर्थात त्या माऊलीची आपल्या भक्तांना वेळोवेळी आठवण होत रहावी हेच या सेवेचे ध्येय आहे."

वर उद्धृत केलेल्या संपादकीयावरून असे दिसून येईल की साईलीला मासिक चालू करण्याचे त्यावेळी मुख्य दोन उद्देश होते. एक म्हणजे अण्णासाहेबांनी लिहिलेले साईचरित क्रमशः प्रसिद्ध करणे व श्रीबाबांच्या संबंधीचे भक्तांचे अनुभव प्रसिद्ध करणे. ह्यापैकी साईचरित प्रस्तुत मासिकात क्रमशः प्रसिद्ध होऊन आता ते ग्रंथरूपाने मिळते तेव्हा तो उद्देश केव्हाच सफल झालेला आहे. भक्तांच्या अनुभवाबद्दल त्यावेळचे संपादक म्हणतात, 'भक्तांचे अनुभव छापण्यासाठीच हे मासिक असल्यामुळे जे अनुभव लिहून येतील तिकडे पूर्ण लक्ष दिले जाईल हे सांगणे नकोच.' श्री साईलीला मासिकाचे जे आजचे वाचक आहेत त्यांच्या हे सहज लक्षात येईल की पहिल्या संपादकांचे आश्वासन आजतागायत संपूर्णपणे पाळले जात आहे. साईभक्तीच्या प्रसारामुळे भक्त वाढत आहेत व त्यांचे अनुभवही विविध आहेत तेव्हा त्यांना प्रसिद्धी मिळणे अत्यंत आवश्यक बाव आहे. तेव्हा भक्तांची ही अपेक्षा हे मासिक संपूर्णपणे पुरी करते हे ह्या मासिकाचे वैशिष्ट्य होय. श्री साईसच्चरिताच्या आजवर १३ आवृत्या निघालेल्या आहेत. श्रीसाईलीलाचे सुरुवातीपासूनचे संपादक पुढीलप्रमाणे —

१) श्री. लक्ष्मण गणेश उर्फ काकासाहेब महाजनी	इ.स. १९२३
२) श्री. रामचंद्र उर्फ बाबासाहेब तर्खड	" १९२३
३) श्री. रामचंद्र रामकृष्ण सामंत	१९२३ ते १९३७
४) श्री. रामचंद्र वासुदेव घैसास	१९३७ ते १९४१

परचुरे, डॉ. एस्. डी. परचुरे इ. कार्यक्षम असे कार्यकारी संपादक मिळत गेल्यामुळे ह्या मासिकाची वाटचाल उत्तरोत्तर प्रगतीपथावर होत आली आहे.

मासिकाच्या अंतरंगासंबंधी या ठिकाणी थोडेफार लिहिणे अप्रस्तुत होणार नाही. अगदी सुरुवातीस हे मासिक संपूर्णतया मराठीत प्रसिद्ध होत असे. पुढे यशावकाश त्यात हिंदी व इंग्रजी लेखांचीही भर घालण्यात आली; परंतु जसजसे लेखक वाढू लागले तसतसे हे मासिक त्या सर्वांचे लेख सामावून घेण्यास असमर्थ ठरू लागले. म्हणून १९७३ साली ह्या मासिकाच्या दोन आवृत्या निघू लागल्या त्यापैकी एक संपूर्ण मराठी व दुसरी इंग्रजी व हिंदी लेखांची. ह्या वेळेपासून मासिकाची प्रगती झपाट्याने होऊ लागली व एप्रिल १९७३ ला जेवढे अंक निघत होते त्याच्या दहा पटीहून अधिक अंक आज निघत आहेत, आणि जो जो बाबांच्या भक्तीचा प्रचार वाढत आहे तो तो ही अंकांची वाढ सतत चालूच राहणार आहे यात शंकाच नाही.

१९७३ साली अंकात केवळ ४८ पानेच असत व वार्षिक वर्गणी केवळ सहा रुपयेच होती, पण १९८० सालच्या एप्रिलपासून मासिकाची पृष्ठसंख्या ४८ वरून ६४ वर नेण्यात आली व वार्षिक वर्गणीत अपरिहार्य अशी थोडी वाढ करून ती दहा रुपये करण्यात आली. अर्थात बाजारात मिळणाऱ्या अन्य मासिकांच्या मानाने ही वर्गणी पुष्कळच कमी आहे; परंतु बाबांच्या भक्तीचा प्रचार हेच मासिकाचे ध्येय असल्यामुळे ही अल्प वर्गणी अशीच पुढे चालू राहिल.

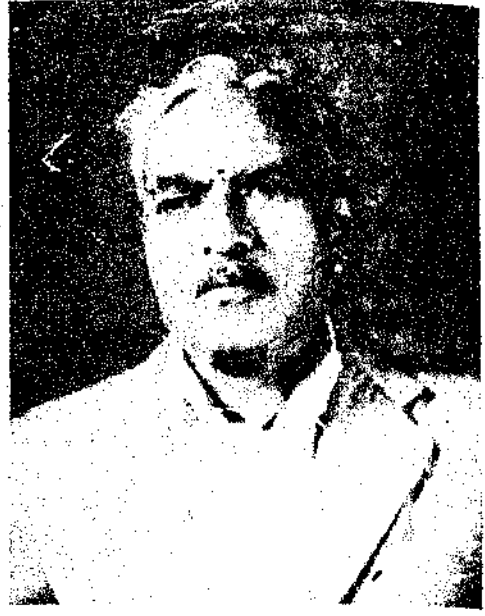
१९७५ सालापासून मासिकात लिहिणाऱ्या कवी व लेखकांचे एक संमेलन प्रतिवर्षी शिर्डीस भरत असते. त्यात होणाऱ्या विचारविनिमयामुळे मासिकात सुधारणा करणे व त्याचा दर्जा वाढविणे ही दोन कामे अधिक जोमाने हाती घेतली जातात. ह्या दोनही आवृत्यांच्या वाचकांकडून जी पत्रे संपादकांकडे येत असतात त्यावरून प्रस्तुत मासिकाचा दर्जा फार वरचा आहे, असे म्हटल्यास त्यात अतिशयोक्ति आहे असे मुळीच नाही. यंदा लेखक-कवींचे १२ वे संमेलन पार पडले.

मासिक चालविणे हे एका माणसाचे काम नाही. लेखकांनी लेख पाठविले पाहिजेत. भक्तांनी मोठ्या प्रमाणावर वर्गणीदार झाले पाहिजे, संपादकांनी सर्व मजकूर वेळेवर छापखान्यात पाठविला पाहिजे म्हणजे मासिक वेळेवर निघते व वाचकांना ते वेळेवर पोचते. प्रस्तुत मासिकाची वाट कित्येक भक्त किती आतुरतेने पहात असतात हे त्यांच्या बोलण्यावरून वारंवार स्पष्ट होते. तेव्हा साईबाबांचा ज्या ह्या मासिकास संपूर्ण आशीर्वाद आहे ते हे मासिक श्री साईभक्तांच्या सेवेसाठी सतत प्रसिद्ध करण्याचे आश्वासन करील सर्वांच्या सहकार्याने व साईबाबांच्या आशीर्वादाने आम्ही ह्या ठिकाणी देत आहोत व ही सेवा बाबांनी आमच्याकडून सतत करून घ्यावी अशी त्यांच्या चरणी मनःपूर्वक प्रार्थना करित आहोत.

पण आता भक्तांनी पाठविलेले सर्वच सामान्य अनुभव प्रसिद्ध करणे शक्य होणार नाही. काही ज्वलंत, प्रखर अनुभव असतील तरच ते प्रसिद्ध करणे यापुढे शक्य होईल.

डॉ. केशव भगवंत गव्हाणकर

श्री. नागेश आत्माराम सावंत

५) श्री. श्रीधर नारायण खारकर	१९४१ ते १९४३
१९४४ ते १९४७ हा काळ हे मासिक बंद होते.	
६) डॉ. केशव भगवंत उर्फ अण्णासाहेब गव्हाणकर	१९४७ ते १९५३
७) श्री. नागेशराव आत्माराम सावंत	१९५३ ते १९६०

१९६० साली शिर्डी संस्थानसाठी प्रथमतः कोर्ट रिसेव्हर (न्यायालयधारक) नेमण्यात आले तेव्हापासून पुढील कोर्ट रिसेव्हरनी संस्थानचा कारभार पाहिला.

१) श्री. गोपाळ विनायक क्षीरसागर	नोव्हेंबर १९६० ते नोव्हेंबर १९६२
२) श्री. श्रीपाद बाळकृष्ण दर्प	डिसेंबर १९६२ ते नोव्हेंबर १९६४
३) श्री. भालचंद्र गणेश पोतनीस	डिसेंबर १९६४ ते जून १९६७
४) श्री. दत्तात्रय दिनकर पाटणकर	जुलै १९६७ ते नोव्हेंबर १९७०
५) श्री. काशिनाथ सीताराम पाठक	डिसेंबर १९७० ते एप्रिल १९७८
६) श्री. कन्हैयालाल हिशालाल कांकरे	मे १९७८ ते जुलै १९८४

श्रीसाईलीला मासिकाचे महत्व ओळखून वरील सर्व रिसेव्हरसाहेबांनी ते अव्याहतपणे चालू ठेवले व त्यांच्या प्रकाशनासाठी लागणारे आर्थिक सहाय्य सतत संस्थानच्या पैशातूनच चालू ठेवले. कोर्ट रिसेव्हर ह्यांना संस्थानच्या कार्यालयाचे काम भरपूर असते त्यामुळे त्यांना मासिकाच्या संपादनाकडे लक्ष पुरविणे शक्य होत नाही. म्हणून १९३२ पासून साठ पर्यंत प्रत्यक्ष संपादकाचे नाव मासिकावर छापून येत असे त्याऐवजी १९६० पासून मुख्य संपादक म्हणून रिसेव्हरसाहेबांचे नाव छापले जात असले तरी प्रत्यक्षात हे काम कोणीतरी कार्यकारी संपादक नेमूनच करून घेण्यात येते. १९६० सालापासून ह्या मासिकाला श्री. द. पां. खांबटे, श्री. अप्पा कुलकर्णी, श्री. घैसास, प्रा. डी. डी.

सर्वसामान्य अनुभवांना तसेच बाबांना नवस केला तो सफल झाला म्हणून त्यांना म्हटल्याप्रमाणे हा लेख पाठवित आहोत. अशा विनंती लेखांना यापुढे या मासिकातून स्थान देणे शक्य होणार नाही.

१ सप्टेंबर १९८४ पासून श्रीसाईबाबा संस्थानच्या कारभारावर श्री. पी. के. सावंत सहज यांच्या अध्यक्षतेखाली एक विश्वस्त मंडळ नेमण्यात आले व तेच आज सर्व प्रशासनावर देखरेख करित आहे. संस्थानसाठी कार्यकारी अधिकारी म्हणून श्री. राजाराम दत्तात्रय वत्रे यांना १ ऑगस्ट १९८४ रोजी नियुक्त करण्यात आले असून श्रीसाईलीलाचे मुख्य संपादक ते आहेत. प्रकाशन विभागाचे कार्याध्यक्ष श्री. विश्वासराव खेर हे आहेत.

१ जुलै १९८५ पासून इंग्रजी-हिंदी श्रीसाईलीला आवृत्तीच्या का. संपादिका म्हणून प्रा. डॉ. सौ. इंदिराताई खेर या काम पहात असतात.

१ जुलै १९८५ पासून या मासिकाच्या दोन्ही आवृत्त्यांची छपाई ऑफसेट या अत्याधुनिक पद्धतीने होऊ लागली आहे. त्यामुळे आतील मजकूरांची सुंदर छपाई व मुखपृष्ठावरील छायाचित्रे सजावट इत्यादी मध्ये विलक्षण आकर्षकता दिसून येऊ लागली आहे, व या सर्वांचे वाचक भक्त मंडळीने स्वागतच केले आहे.

भगवान श्रीसाईबाबांचे भक्तांना तसेच श्रीसाईलीलाच्या
असंख्य वाचकांना शुभाशिष

— साईनंद

भक्तीची प्रेमगाथा

भक्तीची प्रेमगाथा फुलवी श्रीसाईनाथ ।
श्रीसाईनाथा हाती आहे गाथेतील ज्ञानज्योत ॥
या ज्ञानातून सदैव स्रवे अमृताचा वर्षाव ।
वर्षाव घाली न्हावू त्यात असे कृपाभाव ॥
या कृपेतुन फुले जणु जीवन संगीत ।
संगीताचे सूर छेडी तोचि शिरडीत ॥
शिर्डी नव्हे ही जणू मोक्षधाम ।
या धामातच जाणून घेऊ अपुला साईराम ॥
राम असो वा शाम सोडू द्वैत भाव ।
भाव तेथे देव असता लागे किनारी नाव ॥
या नावेचा सुकाणु असे शिरडीत साईबाबा ।
साईबाबांचा महिमा अगाध उजळो ज्ञान प्रभा ॥

— बबन डी. येरम, बी.कॉम
१/५, कल्याणजी देवजी चाळ.
चिरागनगर, घाटकोपर मुंबई-८६

भक्ताकडे श्रीबाबांचे मागणे

— श्री. चकोर आजगांवकर, एम.ए.

(उपसचिव अर्थखाते, महाराष्ट्र शासन)

वाय ११/१७० सरकारी वसाहत, वांद्रे (पूर्व)

मुंबई: ८१.

बाबांचे जीवन व संदेश

श्री साईबाबंवर श्रद्धा असलेली माणसे विविध मतांची, पंथाची व प्रवृत्तीची असल्याने त्यांचा बाबांकडे पहाण्याच्या दृष्टिकोनास वेगवेगळ्या दिशा प्राप्त झाल्या आहेत. पुष्कळांना बाबा हे संकटकाली मागितलेली गोष्ट देणारे आहेत, एवढेच माहित असते. त्यामुळे त्यांच्याकडे नवस करणे व त्या नवसाची यथाशक्ती फेड करणे हीच इतिकर्तव्यता ते मानीत असतात. बाबांच्या वचनांचा, कृतीचा व संतपदाचा महान् अर्थ व त्यांच्या जीवनाचा संदेश त्यांना मुळीच समजलेला नसतो.

करुणामूर्ति साई

श्रीबाबा हे दुःखावर दिलासा देणारे, संकटकाली मदतीचा हात देणारे व भक्तांवर प्रेम करणारे करुणामूर्ति व उदार दाते आहेत, यांत मुळीच शंका नाही. त्यांच्या सार्वत्रिक लोकमान्यतेचे रहस्य या त्यांच्या थोरवीत आहे, हे त्रिकालाबाधित सत्य आहे. तसे नसते, तर कुणीही आर्त अर्थार्थी भक्त त्यांच्यापाशी आलाच नसता. कर्मांच्या कठोर कायद्यातून बाबा श्रद्धा (प्रेमयुक्त विश्वास) व सबुरी (दृढ विवेकी सहनशीलता आणि तितीक्षा) बाळगणाऱ्या भक्ताला त्यांच्याबद्दल थोडेफार सौम्य धोरण स्वीकारून सोडवितात. इतर काही संताप्रमाणे कर्माबाबत बाबांचा दृष्टिकोन कठोर नसतो. श्रद्धावंत साधकांसाठी ते कर्मभोगातून अल्पशी सूट देण्यासाठी आपली स्वतःची पुण्याई व शक्ती वापरावयास मांगे पुढे पहात नाहीत.

बाबांची कर्मसाधना

तथापि त्या मदतीमागे त्यांची भक्ताकडून अपेक्षा असते की त्याने आपली जुनी स्वभावरचना, जीवनपद्धती व आकुंचित विचारसरणी सोडून त्यागमय व समर्पणात्मक जीवन जगावे. थोडक्यात सांगावयाचे म्हणजे बाबा त्यागाची व सेवेची शिकवण देतात. तो त्यांचा कर्मयोग आहे. या कर्मयोगात बाबा मन 'स्व' व 'स्वार्थ' याच्या परीघातून भक्ताना बाहेर काढून निस्वार्थ व परोपकारी जीवन जगावयास व निष्काम कर्म करावयास सांगतात. मनाला शांती देणारा व समाजाची धारणा करणारा हा बाबांचा कर्मयोगी धर्म आहे. बाबांचे स्वतःचे जीवन या कर्मयोगाचे, सेवायोगाचे व त्यागाचे मूर्तिमंत प्रात्यक्षिक आहे. भक्तांनी याचे आचरण अंशतः तरी करावयास हवे, हे बाबांचे मागणे आहे.

बाबांची भक्तिसाधना

बाबांच्या शिकवणीचे दुसरे तत्व श्रद्धायुक्त भक्ति यात भगवंताचे प्रेम आहे, त्यावर

दृढनिष्ठा आहे. त्याला स्मरून आचरण करण्याची प्रेरणा आहे. प्रत्येक कर्माचे पुष्प भगवंताच्या चरणी समर्पण करण्याचा बाबांचा प्रेमयुक्त समर्पण व शरणागतीचा भक्तियोग आहे. यात कर्मयोग व भक्तियोग याचे सुंदर मिश्रण आहे. भक्तियुक्त कर्माचा सुंदर संगम आहे. साई चरणावर प्रत्येक विचार विकार कर्माची फुले वहा, असे बाबांचे मागणे आहे.

बाबांची ज्ञानसाधना

श्रीबाबांच्या शिकवणीची तिसरी दिशा कणाकणात साईरूप भगवंत भरलेला आहे. प्रत्येकाच्या हृदयात साई आहे अशी ज्ञानात्मक बैठक तयार करण्याचा आहे. बाबांचा हा वासुदेवात्मक जगताचा ज्ञानयोग आहे. सर्वत्र साई पहावा, सर्व कर्मे त्याला अर्पण करावी व सर्व वृत्ती नि विकार यांची दिशा साई पदावर केंद्रीत करावी, ही बाबांची ज्ञानात्मक शिकवण आहे. जगात व हृदयात खेळणारा भगवंत सतत पहा, असे बाबांचे भक्ताकडे मागणे आहे.

बाबांचा स्मरणयोग

नामस्मरण व ध्यान ही साईच्या शिकवणीची अत्युच्च पायरी आहे. प्रगल्भ भक्तांना त्यांनी केवळ श्रद्धा सबुरी व समर्पण एवढ्याच पायऱ्या दाखविल्या नाहीत; तर अखंड नामस्मरण शिकविले आहे. या स्मरणात नाम व रूप या दोघांचा अंतर्भाव होतो. नाम म्हणजे नाम संकीर्तन व रूप म्हणजे स्वरूपानुसंधान होय. अखंड स्वरूपानुसंधान करा असे बाबांचे भक्ताकडे मागणे आहे.

श्री साई भक्तानी केवळ हार फुले, नवस, प्रसाद, अभिषेक व आरती एवढ्यावरच संतुष्ट न रहाता बाबांची कर्म, भक्ति, ज्ञान व साधनरूप शिकवण आचरावी व खरेखुरे भक्त व्हावे, हीच कळकळीची प्रार्थना! हे बाबांचे भक्ताकडे मागणे आहे, मनबुद्धी, कर्मे व आत्मा या चारी पातळीवर साईकडे सतत अवधान ठेवा, असे बाबांचे सर्वांना सर्वकालिक सांगणे आहे.

शिरडीचे रामायणाशी नाते!

— श्री. बाळासाहेब शांताराम नाडकर्णी
सी/१४११ लक्ष्मीपुरी,
कोल्हापूर.

परमेश्वराचे अवतार पूर्वनिर्णयित असतात! श्री साईबाबांचा अवतार हा त्यापैकीच एक आहे!

हा महाराष्ट्र म्हणजे पूर्वीच्या त्रेता युगातील दंडकारण्य हे होय! येथे प्रभू रामचंद्राचा वनवास उदास निरीच्छ मनस्थितीत गेला होता! सीतामाईच्या वियोगात पंचवटी नंतर ते या शिरडीत आले असावेत! आजचे द्वारकामाईतील श्री बाबांचे शिळा-सिंहासन त्या

वेळचीच ती एक शिळा असावी की सीतामाईच्या वियोगात शोकाकूल प्रभू थकलेल्या शरीर मनाने क्षणभर का होईना, ज्यावर बसले असावेत! काळ युगानयुग येऊन गेला पण प्रभूच्या पावन स्पर्शाने त्या शिळेला लाभलेले भाग्य तो पुसू शकला नाही! हेच भाग्य आज श्री साई अवताराने उजळून निघत आहे! एका शिळेकडे प्रभू रामांचे चरण पतित पावन कार्याकडे ओढले गेले, म्हणून आहिल्येचा उद्धार झाला! त्याच प्रभूचे वनवासात दुसऱ्या एका शिळेने विश्रांती देऊन श्रम-परिहार केला आणि म्हणूनच की काय या शिळेच्या उतराईसाठी श्री साईरामांनी या शिरडी स्थानाला आधुनिक तीर्थ-क्षेत्राचे भाग्य आणून दिले आहे!

श्री साईबाबांना अत्री-अनुसयानंदन दत्तात्रेयांचा अवतार पुष्कळ लोक समजतात. असेल ही! परंतु इथे श्री साईबाबा प्रभू रामचंद्राच्या वनवासी-विरही, दुःखी व उदासी वृत्तीचे फकीर रूप धारण केलेले त्यागी जानकी जीवनच आहेत! अवतार समाप्तीच्या वेळी प्रभू रामचंद्रांनी किडा मुंगीपासून संपूर्ण अयोध्यावासीयांचा स्वर्गी नेऊन उद्धार केला! आज तसेच उद्धार कार्य शिरडीत श्री साईबाबा करत आहेत! "प्रजा हीच कोटी रूपे मला ईश्वराची!" असे म्हणणाऱ्या प्रजा हीतदक्ष-प्रतीपालन करणाऱ्या प्रभू रामांच्या प्रमाणे श्री साईबाबा पण आपल्या अपत्याप्रमाणे भक्तांची देखभाल दक्षतेने करण्यात तत्पर असतात! आपल्या उत्सवाचा दिवस रामनवमी नेमून असेच काही आगळे रहस्य बाबांनी या मागे ठेवले असावे!

"मी येथे आठ दहा हजार वर्षांपूर्वी होतोच होतो!" या श्री साईलीलेच्या आपल्या पान २८ ऑगस्ट १९८५ च्या अंकात प्रसिद्ध झालेल्या श्री. खापर्डे यांच्या डायरीतील श्री साई उदगाराने या विषयाला दुजोरा मिळतो! यावरून शिरडीचे नाते त्रेतायुगातील रामायण घटनांशी होते, हे सिद्ध होते!

असे रहस्य श्री साईबाबांनी आपल्या मन बुद्धीला पटवून दिल्याशिवाय समजणेही कठीण आहे. श्री रामांचा आदर्श प्रत्येकाने स्वतःच्या जीवनात उतरवला पाहिजे. "राम रहिम एक है।" धर्म जातीतील मतभेद दूर करण्यासाठी बाबांनी एक प्रकारे हा मंत्रच दिला आहे, व यातच आपल्या धर्म देशाची ऐक्यता साधत आहे!

या दंडकारण्यात प्रभू रामचंद्रांनी १४ सहस्र राक्षस ठार मारलेत. आज ते राक्षस नसले तरी त्या राक्षसी प्रवृत्ति आपल्यापुढे "ओं" करून गिळण्यास उभ्या आहेत! त्यावर जर जय मिळवायचा असेल तर त्याला रामाचाच बाण पाहिजे!

श्रीरामांनी भावा-भावातील मतभेद दूर केले! आई वडिलांची आज्ञा शिरसावंघ मानली! भावासाठी राज्य सोडले; वनवास पत्करला! संशयी जनतेसाठी प्रिय पत्नीचा त्यागही केला! राज ऐश्वर्याच्या नंदनवनात हा सार्वभौम्य रामराजा वैयक्तीक जीवनात न्यायच नव्हे तर कर्तव्य निष्ठुरपणे दयाशांतीच्या मागने मन निरीच्छ त्यागीयोगी फकीराप्रमाणे ठेऊन प्रजापालन करित होता!

सर्व सदगुण व सदाचाराचा समुच्चय म्हणजे श्री राम! त्यांचा आपण आदर्श म्हणून उचललाच पाहिजे! ही आठवण करून देण्यासाठीच तर दरवर्षी रामनवमी येत असते!

मन वाचने या राम नामाचा जप केला तर एक लूटारु जगतचंद्र थोर महर्षि बनतो, तर तुमच्या आमच्या सारखा सामान्य नर कां मग वाया जातो? म्हणूनच श्री साईबाबांनी आपल्याला राम नामाचे स्मरण करून जीवन धन्यतेचा मार्ग उपलब्ध करून दिला आहे!

—:— जय साई राम —:—

शिरडीचे साईराजे

श्री. विश्वनाथ सदाशिव चव्हाण

कमल निवास, कॉरी रोड

भांडूप (पश्चिम)

मुंबई- ४०० ०७८.

भारतामध्ये अनेक मोठमोठे राजे होऊन गेले. त्यांनी आपल्या अतुलनीय पराक्रमाने, शौर्याने, आपली किर्ती प्रस्थापित केली, आपलं नाव अजरामर करून गेले. सम्राट अशोकसारखा पराक्रमी चक्रवर्ती झाला. चंद्रगुप्त मौर्य, सम्राट हर्षवर्धन, पौरस, राणा प्रताप, गोब्राम्हण प्रतिपालक छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्यासारखे, त्याशिवाय अनेक मुस्लीम राजे झाले की, त्यांनी भारतावर साम्राज्य केलं. भारताबाहेरही अनेक झाले. जगज्जेता सिकंदर! अलिकडच्या दुसऱ्या महायुद्धापर्यंत तर नेपोलियन व हिटलर यांचीही नावे घेता येतील. या सगळ्यां शिवाय न भूतो न भविष्यती असे थोर सम्राट झाले! शिरडीचे साईराजे!! शिरडीचे साईसम्राट!!

हे शिरडीचे राजे आले कुठून कुणास ठाऊक. त्यांच्या ना आईवडिलांचा ठावठिकाणा ना जातपातीचा! कोवळ्या वयांत लग्नाच्या वऱ्हाडातून आले आणि शिरडीत येऊन स्थायिक झाले. शिरडी हेच त्यांचं छोटसं राज्य, आणि त्या राज्याचे ते अत्यावधीत राजे झाले! राजांना बसावयाला रत्नजडित सिंहासन नव्हतं तर एकाद्या कुठल्याही दगडावर ते बसत. त्यांच्यासाठी तेच रत्नजडित सिंहासन होतं. राजांच्या गळ्यात हिऱ्यामोत्यांचे, पाचूचे हार नव्हते की, अंगावर भरजरी वस्त्रेही नव्हती! फाटलेला भगवा अंगरखा व डोक्याला भगवा रूमाल हेच त्यांचे भरजरी वस्त्र. राजांच्या पायात मऊ चपला नव्हत्या, अनवाणी पायाने चालायचं हाच त्यांचा पायंडा! एकाद्या सम्राटाप्रमाणे कंबरेला पाचूच्या म्यानात तलवार लटकत नव्हती तर त्या ठिकाणी त्यांच्या हातात चिमटा व सोटा होता. तीच त्यांची शस्त्रं!

राजांकडे ऐश्वर्याने भरलेला राजदरबार नव्हता, तर पडकी मशिद हाच त्यांचा दरबार! एकाद्या सम्राटाप्रमाणे त्यांच्या दरबारी नऊ रत्ने नव्हती पण कांही ठराविक मनुष्यरूपी रत्ने त्यांच्या चावडी दरबारी हजर होती, आणि त्या मनुष्यरूपी रत्नांच्या जोरावर व आपल्या दिव्य शक्तीच्या जोरावर ते राज्य करीत होते. पंचपक्वान्नाची ताटं झिडकारून कांदाभाकर आवडीने खात होते व आपल्याबरोबर मुक्या प्राण्यानांही भरवित होते. कधी कुणाचा द्वेष करीत नव्हते की, कधी कुणाची निंदा करीत नव्हते! जे आपल्या जवळ

आहे ते दुसऱ्याला देणं हा त्यांचा धर्म होता.

असे हे छोट्याशा शिरडी राज्याचे राजे अल्पावधीत लोकप्रिय झाले, साऱ्या भारतभर त्यांच्या नावांचा जयजयकार होऊ लागला! त्यांच्या दर्शनासाठी दूरदूरचे लोक येऊ लागले. आपल्या अंतःकरणातील दुःखे त्यांना सांगू लागले. आपल्या अडीअडचणी, संकटे सांगू लागले! त्या सगळ्यांवर मात करण्यासाठी शिरडीच्या राजांकडे एकच प्रभावी अस्त्र होतं. ते म्हणजे उदी! त्या अस्त्राच्या जोरावर राजे सगळ्यांची सुटका करित होते, सगळ्यांची दुःखे निवारण करित होते, आणि म्हणूनच क्वी काय ते सगळ्यांच्या हृदयात विराजमान झाले होते. आपल्या राज्यावर येणाऱ्या संकटाची चाहूल त्यांना आधीच लागत होती आणि त्याचं ते स्वतःच्या दिव्य शक्तीने निवारण करित होते!

साऱ्या जगातील मोठमोठे सम्राट, चक्रवर्ती शेवटी मरून गेले पण शिरडीचे साईराजे अजरामर झाले. इतर राजांप्रमाणे मारले गेले नाहीत की मेले नाहीत! त्यांनी जीवंत चिरनिद्रा घेतली!! आणि म्हणूनच ते चक्रवर्ती सम्राट झाले!!! एकाद्या सम्राटाची कबर बांधली गेली असेल किंवा त्याच्या आठवणीने एक वास्तू उभारली गेली असेल शेवटी ती इतिहास जमाही ज्ञाती असेल. पण ह्या राजांची किती आज पर्यंत साऱ्या जगात होत आहे. असा कुठला सम्राट व चक्रवर्ती आहे की, मेल्यांवरही आपल्या माणसांसाठी धावून येणारा? आहे! या पृथ्वीतलावर असा एक सम्राट आहे की, जो आपलं शरीर सोडून गेला, त्याचा देह निर्जीव झाला तरीही भक्तांनी हांक मारल्यास त्यांच्या हाकेला धावून येतो शिरडीचा साईसम्राट!

अशा ह्या राजाची किती थोरवी गाऊ? किती स्तुती करू? आमची लेखणी त्यांची काय स्तुती करणार? लेखणीतील शाई संपून जाईल, लिहून लिहून हात थकून जाईल पण या राजांची थोरवी कमी होणार नाही! या राजांचा आजही शिरडी दरबार लोकांना न्याय देण्यासाठी सज्ज आहे. जातीपातीचे कसलेही तिथे बंधन नाही. शिरडी दरबार पहटे ५-०० ला उघडला जातो तो रात्री १०-३० वाजेपर्यंत उघडा असतो. या कालावधीत सर्वजण आपआपली दुःखे राजांना सांगतात, राजांना भक्तीभावाने हाक मारतात. आपल्या आवडत्या राजाचं डोळे भरून दर्शन घेतात, आणि राजा त्यांची ती आर्त हाक ऐकून त्यांच्या मदतीला धावून जातात!

असं हे राजांचं शिरडी राज्य, राजांचा शिरडी दरबार याची ख्याती आज जगाच्या कानाकोपऱ्यात पसरली आहे. परदेशातील लोक या भारताच्या सम्राटाचं दर्शन घेण्यासाठी आजही मोठ्या उत्साहाने येतात. त्यांच्या दारी नसे भेदभाव हा कसला! राजे आपल्याला सोडून गेले असले तरी ते आपल्या भोवती वास्तव्य करित आहेत. त्यांच सांगणं आहे की, जरी हे शरीर गेलो मी टाकून तरी मी धावेन भक्तांसाठी! नवसास माझी पावेल समाधी, धरा दृढ बुद्धी माझ्या ठायी! नित्य मी जिवंत जाणा हेचि सत्य, नित्य घ्या प्रचीती अनुभवे! अशा ह्या चक्रवर्ती सम्राटाला आमचे त्रिवार वंदन! करीतो मानाचा मुजरा पहिला!

अनंत कोटी ब्रह्मांड नायक, परब्रम्ह राजाधीराज योगीराज श्री सच्चिदानंद सद्गुरू साईनाथ महाराज की जय!!

श्री. खापर्डे यांची शिरडी दैनंदिनी

अनुवाद - साईनंद

सोमवार दिनांक ११-१२-१९११

आज सकाळची प्रार्थना अतिशय छान-झाली. त्या प्रार्थने नंतर मी खूपच भारावून गेलो, उल्लासित झालो. नंतर मी दत्तात्रय चिटणीस यांना पहिल्या पंचदशीतील काही ओव्यांचे स्पष्टीकरण करण्यासाठी बसलो. ते खरोखरीच एक चांगले सद्गृहस्थ आहेत. नंतर आम्ही दोघही श्री साई महाराजांच्या दर्शनास गेलो. महाराजांना आम्ही बाहेर जाताना पाहिले आणि बाहेरून परत येतानाही बघितले. महाराजांनी आज मला वारंवार चिलीम दिली. नंतर त्यांनी मला राधाकृष्णामाईंनी पाठविलेली द्राक्षेही दिली. माझा मुलगा बळवंत याला तर त्यांनी आज दोनदा द्राक्षे दिली. आज दुपारी महाराज मशिद स्वच्छ साफसूफ करण्यात गुंतले आहेत असे कळले. म्हून मी त्या बाजूला जाण्याचा प्रयत्न केला नाही. प्लेगच्या उदभवलेल्या साथीचे निर्मूलन, बाबांनी आता करावे यासाठी शिरडीतील गावकऱ्यांचे एक शिष्टमंडळ महाराजांकडे आज आले होते. रस्ते साफसूफ करा, स्मशाने व कबरस्ताने स्वच्छ ठेवा आणि गरीबाना अन्नदान करा असा या बाबतीत त्यांना महाराजांनी सल्ला दिला. आज दुपारचा सर्व वेळ मी वृत्तपत्रांचे वाचन करण्यात आणि चिटणीस नि इतर काही मंडळी यांचेबरोबर गप्पा मारण्यात घालविला. उपासनी काहीतरी काव्यनिर्मितीच्या कामात गर्क होते. सायंकाळी महाराजांना आम्ही चावडी जवळ पाहिले नंतर आम्ही शेजारतीला होतो. त्यानंतर मात्र चिटणीस त्यांचा एक इंजिनियर मित्र आणि इतर निघून गेले.

मंगळवार दिनांक १२-१२-१९११

महाराजांची काकड आरती आता लौकरच सुरु होण्याची वेळ झालेली आहे अशा समजूतीने आज पहाटेला मी व भीष्म लौकरच उठलो खरं पण आरती पूर्वी तब्बल तासभर लौकर आम्ही उठलो होतो. यानंतर मेघा आला व मग आम्ही आरतीला गेलो. नंतर मी प्रार्थना केली व महाराज आता बाहेर निघतील म्हणून वाट पहात बसलो. मी त्यांना बाहेर निघताना पाहिले व ते बाहेरून परत येतानाही बघितले. महाराज बाहेर निघून ते परत येई तोपर्यंतच्या मधल्या काळात मी श्री. गोखल्यांची गाणी ऐकत बसलो. ते फार चांगले गातात. आज दुपारच्या भोजनाला काहीसा वेळच झाला. कारण मेघाला आज बेलांची पाने कुठे मिळालीच नाहीत व ती मिळविण्यासाठी त्याला दूरवर जावे लागले होते. सहाजिकच माध्यान्हाच्या पूजेला उशिर झाला. दिड वाजला तरी ती आटोपली नव्हती. साई महाराज आज चांगलेच प्रसन्न चित्त होते आज ते सर्वांबरोबर गप्पा मारीत होते हास्य विनोदातही भाग घेत होते.

दुपारच्या भोजनानंतर मी थोडावेळ विश्रांती घेतली. काही मिनिटेच माझा डोळा लागला. उठल्यावर मी माझ्या काही परिचितांबरोबर द्वारकामार्ईत गेलो. आताही साई महाराज चांगलेच प्रसन्न होते. त्यांनी एक गोष्ट सांगितली. जवळच पडलेले एक फळ त्यांनी उचलले, आणि त्यांनी मला सवाल केला या एका फळात किती फळे निर्माण करण्याची क्षमता आहे. मी उत्तरलो या फळात जेवढ्या विया असतील त्याच्या हजारो पट. यावर साई महाराज हसून म्हणाले, या फळानेही आपला काहीतरी एक नियम पाळलेला आहे बरं. महाराज पुढे म्हणाले, येथे पूर्वी एक सालस मुलगी होती. ती देवभोळी धार्मिक वृत्तीची होती. तिने माझी भरपूर सेवा केली तिची चांगली भरभराट झाली.

यानंतर आम्हाला सूर्यास्तावेळी महाराजांचे हातची 'उदी' मिळाली. नंतर महाराज संध्याकाळच्या फेरफटक्यासाठी बाहेर पडले ते बघण्यासाठी म्हणून आम्ही चावडीच्या समोर उभे राहिलो. आम्हाला महाराजांच्या दर्शनाचा लाभ झाला त्यानंतर आम्ही वाड्यात परतलो. वाड्यात परतल्यावर भीष्म आणि गोखल व भाई यांची गाणी ऐकण्यात वेळ घालविला. दिक्षित नावाचे एक तरुणही आले होते त्यांनी पण गाणी म्हटली. माधवराव देशपांडे व उपासनी हे पण या कार्यक्रमास हजर होते. आजची संध्याकाळ आम्ही फारच चांगली घालविली.

बुधवार दिनांक १३-१२-१९११

मी सकाळीच उठलो. प्रार्थना केली आणि आंधोळीचा बेत केला पण गरम पाणी तयार नव्हते, म्हणून बाहेर येऊन गप्पा मारीत बसलो. एवढ्यात साई महाराज बाहेर जाताना दिसले म्हणून त्यांना लवून प्रणाम केला व त्यानंतर मग मी आंधोळ केली. मी पंचदशीचे वाचन केले. नंतर मी द्वारकामार्ईत महाराजांचे दर्शनासाठी

गेलो व आरती नंतर परतलो. दुपारी सुमारे ४ वा. मी, बळवंत, भीष्म व बंडू यांचे बरोबर महाराजांच्या दर्शनासाठी मशिदीत गेलो. बंडूने माझा हुक्का मशिदीत आणला मी महाराजांसमोर तो पुढे केला. महाराजांनी तो ओढला व त्यातून धूर काढला. माधवराव देशपांडेना मी आता अमरावतीस परत जाण्याची परवानगी देण्याबद्दल विचारले. तेव्हा महाराज म्हणाले त्याबाबत उद्या सकाळी मी काय ते सांगेन. मशिदीत महाराजांना आणखीनही बरेच लोक येऊन भेटले. मशिदीच्या बाहेर आल्यावर त्या मंडळीनी मलाही भेटून तेथून इतक्या लौकर न निघण्याचा प्रेमळ पितृतुल्य असा सल्ला दिला. नेहमीप्रमाणे आम्ही चावडीच्या समोर मुर्यांस्ताच्या वेळी येऊन उभे राहून सायंकाळच्या रपेटीस जात असतानाचे महाराजांचे दर्शन घेतले. नंतर आम्ही शेजारतीस गेलो; नंतर वाड्यात परतलो. आज श्रीष्मानी पंचदशी नेहमी पेक्षा अगोदरच सुरु केलेली होती. आज भाईनी मुद्दा एक भजन म्हटले.

गुरुवार दिनांक १४-१२-१९९१

बाहेर जाण्याच्या इच्छेने मी आज सकाळी लौकरच उठलो. काकड आरतीस तजर राहिलो. घा.नेच मी प्रार्थना पण उरकली आणि माधवराव देशपांडे यांचे बरोबर मशिदीत बाबांच्या दर्शनास गेलो. साईमहाराज मला पाहून म्हणाले मी, उद्या किंवा तदनंतर किंवा काही काळानंतर जावे. ते पुढे म्हणाले मी येथे एकट्याने राहून देवाची सेवा करावी. साई आणखीन म्हणाले, परमेश्वर जे देतो ते कधीच संपता संपत नाही, आणि मनुष्य जे देतो. ते कधीच चिरंतन टिकत नाही." श्री बाबांच्या दर्शनाहून मी परतलो आणि पहातो तो काय कल्याणचे दरवेशी साहेब फाळके येऊन पोचले होते. ते जुन्या पद्दतीचे एक सज्जन सद्गृहस्थ होते. त्यांचेबरोबर श्री. शिंगणे हे पण आपल्या पत्नीबरोबर होते. श्री. शिंगणे हे मुंबईतील एक उच्च दर्जाचे वकील होते. त्यांचा एक वकिलीचा वर्गही होता. मी दुपारची माध्यान्हीची पजा केली आणि बापूसाहेब जोग यांचे बरोबर दुपारचे भोजन घेतले नंतर मी लवडलो आणि झोपी गेलो. म्हणून मला सायंकाळी द्वारकामाईत जायला काहीसा उशिरच झाला आणि मग मी चावडी जवळ गेलो नि तिथूनच नमस्कार केला. तेथून परतल्यावर मी दरवेशी साहेब व शिंगणे यांचेशी गप्पा मारीत बसलो. त्यांनंतर भीष्माने नेहमी प्रमाणे आपला दैनंदिन भजनाचा कार्यक्रम केला.

शुक्रवार दिनांक १५-१२-१९९१

मी सकाळीच उठलो. प्रार्थनेनंतर मी श्री. शिंगणे व दरवेशी फाळके यांचेशी गप्पा मारीत बसलो. दरवेशी फाळके यांना हाजी साहेब या नावानेही पुकारले जाई. त्यांनी बगदाद, कॉनस्टँटिनोपल व मक्का व त्या आसपासच्या सर्व स्थळांचा प्रवास केला होता. त्यांचेशी संभाषण करण्यात एक प्रकारचा आनंदच वाटत असे व त्यातून बोधही होई. साईमहाराजांनाही ते फार आवडत असत. कधीमधी ते त्यांना भोजन पाठवित व त्यांचे बद्दल आदर दाखवून चांगली

वागणूकही देत असत. मी आज साई महाराजांना बाहेर पडताना आणि मशिदीत परत येताना पाहिले. त्यांच्या दर्शनाचा लाभ झाला. आज साई महाराज चांगल्या मनस्थितीत होते आणि आज आम्ही सर्वांना त्यांच्या सुख संवादाचा चांगलाच लाभ झाला. भोजनानंतर मी काही वेळ झोपी गेलो आणि उठल्यावर माझा मुलगा बळवंत दिल्लीचे बातमी पत्र वाचत होता ते ऐकत बसलो. नंतर आम्ही मशिदीत गेलो बाबांचे आर्शिवाद आम्हाला लाभले. रात्री शेजारतीला आम्ही हजर होतो.

शनिवार दिनांक १६-१२-१९९१

आजमला चांगलीच जबरदस्त सर्दी झाली होती. म्हणूनच काय मी सकाळी काकड आरतीस उठू शकलो नाही. मी भल्या पहाटे तीन वाजता उठलो खरा पण मग पुन्हा झोपलो तो झोपलोच. उशिरा उठल्यावर मी नेहमी प्रमाणे प्रार्थना केली व दरवेशी साहेब फाळके यांचेबरोबर गप्पा मारीत बसलो. दरवेशी साहेब फाळके यांना 'हाजी साहेब' व 'हजरत' या दोन्ही नावाने पुकारले जाई, संबोधले जाई, ते एक कर्म मार्गी सद्गृहस्थ होते. त्यांच्या कर्ममार्गाला आम्ही "हिंदुइझम" असे म्हणत असू व त्यासंबंधी सांगायच्याच म्हटल्या तर अनेक दंतकथाही त्याबाबत आहेत. आज श्री साई महाराज बाहेर पडताना व नंतर मशिदीत परततांना मी त्यांना पाहिले. आज ते छान मनस्थितीत होते. आज ते गप्पा - विनोदात चांगले रंगले पण होते. दुपारच्या आरती नंतर मी निवास स्थानी परतलो; भोजन घेतले आणि अमळ लवंडलो पण झोपलो मात्र नाही, झोप लागूच शकली नाही. आज मुंबईच्या एका अँडव्होकेट बरोबर कलकत्याच्या "अमृत वझार पत्रिके"चे दोन अंक अमरावतीहून पाठविण्यात आले होते. तेव्हा मला वाचायला आज भरपूर होते. आज सेशन कोर्टात एक खटला चालविण्यासंबंधीची एक तार येऊन थडकली होती. तिन दिवसापूर्वी पण वर्ध्याला एक खटला चालविण्यासंबंधीची तार येऊन पोचली होती परंतु साई महाराज आपणाला येथून निघण्याची परवानगी अजिबात देणार नाहीत म्हणून या दोन्ही तारांना नकारदर्शकच उत्तरे पाठवावी लागली. आज माधवराव देशपांडेनी माझ्या येथून निघण्याच्या परवानगी बद्दल महाराजांकडे विचारपूस केली तेव्हा साई महाराज म्हणाले, मी उद्या, परवा किंवा महिन्याभोराने जावे म्हणून आणि अशा प्रकारे माझ्या निघण्याचा प्रश्न निकालात आला आणि महाराजांना मी चावडी समोर नेहमी प्रमाणे प्रणाम केला आणि आरती नंतर वाड्यात भीष्मांचे भजन ऐकत बसलो. आज महाराजांच्या दर्शनास आलेल्या नवीन भक्तात श्री. हाटे हे एक भक्त होते. ते एल. एम. अँड एस या डॉक्टरीच्या परीक्षेस बसले होते. ते एक फार सज्जन तरुण सद्गृहस्थ होते. त्यांचे वडील अमरेली येथे न्यायाधीश होते व पुढे पालीठण येथे दिवाण पदावर नियुक्त केले गेले. मला वाटते त्यांच्या मामांना पण मी चांगले ओळखत होतो.

(क्रमशः)

श्रीरामचरितमानस

सौ. कुसुमताई जोग
'योजना', आंग्रेवाडी, मुंबई: ४.

गेल्या वर्षीच्या रामनवमी अंकात सुंदरकांडाच्या पाचव्या दोह्यापर्यंत लिहिले आहे. उत्तर हिंदुस्तानात सुंदरकांड तोंडपाठ करतात. रोज म्हणणारे पण खूप आहेत.

पाचव्यात सांगितल्याप्रमाणे हनुमंत बिभीषणाकडे गेले व तिथले वातावरण पाहून "नव तुलसिकावंद" "रामायुध अंकितगृह" त्यांना असे वाटले की, ह्या लंकानगरीत सर्व राक्षस आहेत आणि इथे कोण सज्जन रहातात! बिभीषणाकडे जाताना त्यांनी ब्राह्मणाचे रूप घेतले होते. बिभीषणाच्या दारापुढे जातात तो ते जागे झाले ते राम राम म्हणतच. म्हणजे ही एक रामभक्तीची खूण आहे. जागे झाल्याबरोबर उपास्य देवतेचे तोंडात नांव. म्हणजे सारखा ध्यास पाहिजे हे तुलसीदासांना सुचवायचे आहे.

हनुमंत मनात म्हणाले रामभक्त दिसतात. ह्या सज्जन माणसाची मुद्दाम मैत्री करू या. ह्यांचा आपल्या कामात उपयोग होईल.

हनुमंतांना ब्राह्मणाच्या रूपात राम राम म्हणताना पाहिल्यावर बिभीषण बाहेर आले. पहिल्यांदा त्यांनी नमस्कार केला. कुशल विचारल्यावर आम्हाला आपण कोण ते सांग म्हणाले. हल्ली तर दारातूनच विचारावयाचे व दार लावून घ्यायचे. ही पद्धत आहे. आपल्या दारात कोणीही आले तरी नम्रतापूर्वक त्याच्याशी वागणे हे लुप्त होत चालले आहे.

आणखीन विशेष म्हणजे ते म्हणतात, "की तुम्ह हरिदास न्ह महुँ कोई। मोरे हँदय प्रीति अति होई" परमार्थाला लागल्यावर ही एक अनुभवाची खूण आहे की, विनाकारण एकदा व्यक्तीला बघितल्यावर आपुलकी वाटणे. इथे भक्तिचा ओलावा आहे असे त्या व्यक्तीबद्दल समजावे.

नंतर हनुमंतानी बिभीषणाला आपण कोण व श्रीरामकथा सांगितली. ते ऐकल्यावर दोघांची स्थिती कशी झाली ते सांगतात.

"सुनत जुगल तन पुलक मन मगन सुमिरि गुन ग्राम, म्हणजे दोघांच्या अंगावर रोमांच उभे राहिले व गुणवर्णन ऐकल्यावर हे त्यात मग्न होऊन गेले. म्हणजे रामकथा ऐकल्यावर भक्ताची स्थिती कशी व्हायला पाहिजे हे मर्म दाखवून दिले. बिभीषण लंकेत कसे रहात होते ते अर्ध्या चौपाईत वर्णन केले आहे." जिमि दसनन्हि महुँ जीभ बिचारी"

दातांचे, जिभेचे व तोंडाचे वर्णन अर्ध्या चौपाईत. त्याच्यावर लिहिण्याचे ठरवल्यास खूप मोठा विषय होईल. नंतर भक्ताची नम्रता कशी हवी ते सांगितले. सारखे नामस्मरण, ध्यान सर्व चालू असून म्हणतात —

"तामस तनु कछु साधन नाही। प्रिति न पदसरोज मन माहीं" हल्ली तर जरा कुठे परमार्थ केला की आम्ही खूप करतो असे वाटते. इथे रामचरणावर सर्व भार ठेऊन म्हणतात की, "बिनुहरिकृपा मिलहि नहीं संता" हरी कृपेशिवाय संत भेटत नाहीत.

आणि पुढे म्हणतात की "जौं रघुवीर अनुग्रह कीन्हा ! तौ तुम्ह मोहि दरसुहटी दीन्हा । म्हणजे रामचंद्रानी अनुग्रह केला म्हणून तुम्ही मुद्दाम येऊन मला दर्शन दिलेत. इधे "हठि" हा शब्द महत्वाचा आहे. त्यानी अनुग्रह केल्याशिवाय त्यांचे भक्त दर्शन मुद्दाम येऊन देत नाहीत.

पहिल्या भेटीतच त्यानी हनुमंत कोण हे ओळखले. थोर रामभक्त आपणहून माझ्या घरी आले हे जाणले. माणसाची पारख होणे ही सुद्धा ईश्वरी देणगी आहे. नाही तर सर्वांना एका मापाने मोजायचे! हे होता कामा नये. संतांची थोरवी फार आहे. हनुमंतांनी आपला अनुभव सांगितला. "सुनहु बिभीषण प्रभुकै रीती । करहि सदा सेवकपर प्रीती । बिभीषणा ऐक प्रभूची रीत, ते नेहमी सेवकावर प्रेम करतात. माझ्यावर कृपा केली म्हटल्यावर डोळ्यांना पाणी आले, हनुमंतांचे राम प्रेमाने हृदय किती थबथबले होते हे पहा!

नंतर बिभीषणाने जानकीमाता कशी रहाते ते सांगितले.

"तब हनुमंत कहा सुनुभ्राता । देखी चहऊं जानकी माता

जुगुति बिभीषण सकल सुनाई । चलऊ पवन सुत बिदा कराई ।

मागे सांगितलेच आहे की, हनुमंत जे मनात म्हणतात. "ओहिंसन हठि करि हऊं पहिचानि । साधुते होई न कारज हानि ॥ मुद्दाम मैत्री त्यांच्याशी करू या. हा त्यांचा तर्क बरोबर ठरला. "बुद्धिमता वरिष्ठम" नंतर सीतेला पाहिल्यावर मनातल्या मनात वंदन केले. रात्र झालेली. सीता त्यांना कशी दिसली

"कृसतनु सीस जटा एक बेनी ।

"जपति हृदय रघुपति गुनश्रेणी ॥

दोहा "निजपद नयन दिअं मन । रामपद कमललीन

परम दुखी भा पवनसुत । देखि जानकी दीन

रावण नंतर सीतेला मारायला निघाला. माझे म्हणणे मान्य कर. नाहीतर तुला मी मारून टाकीन. सीता रावणाला म्हणते,

"सुनु दसमुख खद्योत प्रकासा"

"कबहुँकि नलिनी करइ विकास"

म्हणजे रावणा अँक काजव्याच्या प्रकाशाने कमळे कधी फुलतील कां? इधेच रावण फार क्रोधायमान होतो.

"आपुहि सुनि खद्योत सम रामहि भानुसमान" मला ही काजवा समजते व रामाला सूर्य समजते मला ही किती कः पदार्थ मानते पहा. त्याला त्याच्या शौर्याचा फार अभिमान होता. खरे तर रावण सामान्य नव्हता. लंका कांडात लढाईच्या वर्णनात दिसतेच. जानकी माता तरी काय कमी होत्या. त्यांनी अर्ध्या चौपाईत त्याला फटकारले आहे. "सुनु दसमुख खद्योत प्रकासा" म्हणून तू रामाना जाणत नाहीस. थोड्याच दिवसात तुझा गर्व दूर होईल. ही अँश्वर्य शक्तीची चुणूक दाखवली, व मी रामाची अर्धांगी आहे. मी सर्व ओळखले हे पण दाखवून दिले.

त्रिजटा नावाची राक्षसी रामप्रेमी होती. रावणाने खूप राक्षसिणींना सीतेला भय दाखवा

म्हणून सांगितले होते. त्रिजटेने आपले स्वप्न जेव्हा त्यांना सांगितले तेव्हा त्यांनी त्रास देण्याचे सोडून दिले.

त्रिजटेला व अशोक वृक्षाला पण तिने विनवणी केली की, मला अग्नि दे. विरहकुल सीतेला पाहून हनुमंताला अेक अेक क्षण कल्पासमान वाटला. अशोक वृक्षावर हनुमंत बसले होते. त्यांनी मुद्रिका टाकून दिली.

सीतेला वाटले अशोकाने अग्नीच दिला म्हणून आनंदाने उठून मुद्रिका हातात घेतली आता ती मुद्रिका राम नाम अंकित प्रभूच्या हातातली होती. अतिशय तेजःपुंज व सुंदर तिने चकित होऊन अंगठी ओळखली. रामचंद्राच्या हातात तिने नेहमीच पाहिलेली. आनंदही झाला व विषादही वाटला. अत्यंत व्याकूळ झाली. नाना तऱ्हेचे तिच्या मनात विचार आले. इतक्यात हनुमान गोड शब्दात रामचंद्रांचे गुण वर्णन करून लागला. राम गुण गान ऐकून सीतेचे सर्व दुःख पळून गेले. मन लावून ऐकू लागली. मग म्हणाली "ज्यांनी मला हे अमृत ऐकवले ते प्रगट का होत नाहीत."

मग हनुमंत प्रगट होऊन सीतेला म्हणाले, "आई मी शपथपूर्वक सांगतो मी रामचंद्रांचा दूत आहे, ही आंगठी मी आणली. तुमच्यासाठी दिली आहे. नर व वानर ह्यांची संगती कशी झाली ते त्यांनी सांगितल्यावर सीतेला विश्वास उत्पन्न झाला. मन व वाणी कर्माने हा रामचंद्रांचा दास आहे हे पटले. इथे १३ दोहे पूर्ण होतात.

असे हे हनुमंत चरित्र अत्यंत गोड आहे. त्यांच्याच कृपेने व आज्ञेने म्हणा तर इथपर्यंत लिहून झाले. मुख्य लिहिले आहे. मन व वाणी कर्माने रामदास आहे. इतपत त्यांनी आपली हक्कित सांगितली. सीतामाईना सांगताना जरासुद्धा आत्मप्रौढी नाही. अत्यंत नम्रपणाने जेव्हादे सांगणे योग्य तेव्हादेच सांगितले. व्यर्थ बडबड नाही असे हे तुलसी रामायण अति गोड आहे. त्याचा ध्यास हनुमंतांच्या कृपेनेच लागणार. सियावर रामचंद्र की जय सर्वांनी नेहमी सुंदरकांड वाचावे म्हणजे हनुमंतांची कृपा होईल.

"तुम्हारे भजन राम को पावे, जनम जनम के दुख बिसरावै." तुलसी रामायण नाट्य महाकाव्य आहे. ह्याचा प्रत्यय पदोपदी येतो.

साई भक्तीने मी काय साधले?

सौ. वासंती नांदेडकर, एम.ए.

१४०/४७४९, नेहरू नगर,

कुर्ता (पूर्व) मुंबई-४०० ०२४.

साई भक्तीने मी काय साधले? हा प्रश्न मनावर उमटला अन् पाठोपाठ मनात विचार आला, अरे या प्रश्नातील हा 'मी' कशासाठी? "मी म्हणजे शून्य" ही सत्य, 'साईसच्चरित'

वाचताना कितीदा तरी श्रीसाई बाबांनी पटवून दिले नाही का? तरी हे अज्ञानी मन अजूनही 'अहं' पाशीच घोटाळत असते. त्याची बैरक अजूनही 'मी' पणाचे अधिष्ठान सोडत नाही.

तरीसुद्धा साईसाहित्य वाचून, त्यांचा महिमा ऐकून, आपल्या मनावर कळत-नकळत त्यांच्या शिकवणुकीचे पडसाद उमटत जातात, आणि आपले मन संस्कारित होते.

मनुष्य जन्माला येऊन आपण प्रत्येकजण लौकीकाथनि सर्व काही मिळवत असतो— पैसा, किर्ती, शिक्षण, ज्ञान, आरोग्य, माणसे सर्व काही— पण जसजशी आपली बुद्धी विकास पावत जाते, तसतशी एक गोष्ट आपल्या ध्यानात येते, ही सर्व कमाई अगदी वरवरची, क्षणभंगुर आहे एका ईश्वरी इच्छेच्या, सत् शक्तीच्या बळावर आपण हे सर्व कमावलेले आहे. याक्षिणीची जादूची कांडी फिरावी, तसे एका क्षणात हे सर्व लौकीक सुख नाहीसेही होऊ शकते.

या गोष्टीचे भान होताच, मन अगदी विषण्णतेने भरून जाते. अंतर्मुख होऊन, आपण जीवनाविषयी काही विचार करू लागतो. माणसाच्या स्वास्थ्य समयी त्याचे भोवताल सर्व प्रकारच्या सुखांनी गजबजलेले असते. पण जेव्हा जिवीताचे स्वास्थ्य हरवते, तेव्हा तो एकाकी पडतो! अशावेळी साईभक्तीने संस्कारलेले मनच फक्त त्याची खरी सोबत करत असते.

अशावेळी 'साईलीलामृत' या उत्कृष्ट व उपयुक्त पुस्तकातील कितीतरी प्रसंग आठवत राहतात. त्या पुस्तकातील बाबांचा शब्दरूप उपदेश मनाला उभारी देतो. बाबांचा हा उपदेश ढासळलेल्या मनाला सावरून ठेवतो. पण केव्हा? तुमचे श्रद्धाळू मन अगदी खरोखरच साईभक्तीशी समरस झाले असेल तरच. नामस्मरणात तुमचे लक्ष तेव्हाच लागते, जेव्हा 'साई' या अगाध शक्तीला 'काया-वाचा-मने' तुम्ही शरण येत असता! साईबाबांच्या 'श्रद्धा आणि सबुरी' या दोन तत्वांना सतत ध्यानात ठेवणे ही एक महान् साधना आहे. आपल्यासारख्या अल्पबुद्धी पण खऱ्या भक्तांनी त्या मार्गाप्रत पोहोचण्याचा एक प्रामाणिक प्रयत्न करायचा.

कित्येकदा असे होते, आपल्यावर आलेल्या संकटाने आपण एवढे गांगरून जातो, की नामस्मरणातही चित्त लागत नाही. आपण करीत असलेली काळजी नामस्मरणापेक्षाही अधिक बलवत्तर ठरते. पण जेव्हा सर्व चिंता सोडून, केवळ संकट समयीच नव्हे, तर प्रतिदिनी श्वास घेण्याइतके व अपरिहार्यपणे नामस्मरण किंवा साईचिंतन करू, तो सुदिन खरा!

कोणतीही कृती करताना, निरपेक्ष वृत्ती ठेवल्यास, दुःखाचा प्रश्नच उद्भवणार नाही. जे होते ते केवळ साईइच्छेने घडते, ही प्रेरणा मनात कायम ठेवली पाहिजे. म्हणजेच, 'मी म्हणजे शून्य! मी म्हणजे कोणीही नाही. या विश्व पसान्यात, मी म्हणजे एक ना एक दिवस झाडावरून गळून पडणाऱ्या पानाप्रमाणे, एक नगण्य अस्तित्व!' हे आपण शिकल्यासारखे होईल. हे अंगिकारल्यावर सर्व लोभापासून, मग तो कोणत्याही स्वरूपाचा असो, आपण आपोआपच दूर जाऊ!

गीत साईनाथायन

[रत्नागिरीचे साईभक्त कवी श्री. रा. दि. परांजपे मु. कोतवडे यांनी 'गीत साईनाथायन' रचण्याचा संकल्प सोडला आहे. त्यांची ही गीत रचना हजार काव्यांच्याही पलिकडे आहे. त्यांच्या साईगीतनाथायन मधील पहिली पाच गीते क्रमशः येथे देत असून त्यांच्या संकल्पास शुभेच्छा प्रदान करित आहोत — का. संपादक]

गीत (१) पहिले

श्री साईनाथांच्या समाधीच्या दर्शनासाठी म्हणून शिरडी क्षेत्रात असंख्य भक्तगण जमले आहेत. त्यामध्ये अनेक जातीधर्माचे आबालवृद्ध आलेले आहेत. त्यात असे दोन साईभक्त आहेत की, ज्यांना साईप्रभूंनी गीतसाईनाथायन हे काव्य रचना करून गायनाची प्रेरणा दिली आहे.

असंख्य साई भक्तांचे लक्ष वेधून घेणारे हे साईभक्त, आपल्या गोड, सुमधूर, सुरेल आवाजाने गीतसाईनाथायन गाऊन श्रोत्यांचे मन आणि श्रवण तृप्त करित आहेत आणि जणू स्वतः साईनाथ सदेह रूपाने आपलेच चरित्र काव्य गायनाचे माध्यमाने मंत्रमुग्ध होवून ऐकत आहेत.

ते दोन साईभक्त तल्लीन होऊन भक्तीरस निर्माण करित आहेत आणि श्रोतृवर्ग श्रवणमधूर संगीताच्या श्रवणाने कृतकृत्य झाल्याचे जाणवत आहे. कृतार्थ झाल्याचे स्पष्ट दिसत आहे. भक्तद्वय गाताहेत-सांगताहेत.

हरि ओम् बाबाऽ हरि ओम् बाबाऽऽ हरि ओम् बाबाऽऽऽ

(१)

स्वयेश्री साईप्रभू ऐकती, भक्तजन नाथायन गाती ।

साईनाथायन गाती ॥ स्वये० ॥ धृ० ॥

गोदावरीच्या रम्य परिसरी, शिरडी ग्रामी दत्त श्रीहरि ।

साईनाथांच्या रूपाने, भूवरि अवतरती ॥ साईनाथा० ॥ १ ॥

द्वादश वर्षे निबाखाली, घोर तपस्या पूर्ण जहाली ।

गुप्तरूपाने टाकूनी अवनी, अवतीर्ण होती ॥ साईनाथा० ॥ २ ॥

विवाहाच्या निमित्त मात्रे, शिरडी ग्रामी पुन्हा अवतरे ।

'आवोसाई' म्हणून वंदीले, भगताने स्वागती ॥ साईनाथा० ॥ ३ ॥

गोधूम दळूनि जात्यावरती महामारिते दूर ठेविती ।

चमत्कार हा पाहूनि म्हणती, साई त्रिमूर्ति होती ॥ साईनाथा० ॥ ४ ॥

कुणीहि जावो दर्शन घेण्या, अुदीप्रसादे पावन होई ।

सर्वधर्मिया वरति प्रिती, अक्षय ते करीती ॥ साईनाथा० ॥ ५ ॥

गीत (२) दुसरे

'सर्व धर्मिया वरति प्रिती अक्षय ते करती'

सर्व धर्मियांवरती अखंड प्रेम करणारे साईनाथ स्वतःचे चरित्र ऐकताना आनंदी व प्रसन्न मुद्रेने आशीर्वाद देत आहेत आणि सर्व भक्तगण साईनाथायन ऐकताना देहभान विसरले आहेत.

शिरडीला जाण्याची जर तुम्हाला कधी संधी आली तर ती आपण चाया दवडू नका. त्वरीत जावून दर्शन घ्या. असे भक्तद्वय सांगताहेत.

(२)

दर्शना दवडू नका ही घडी। बाबा-साई निर्मित
शिरडी-५ ॥ बाबा-साई० ॥ १ ॥

गलीच्छ वस्ती साधी रहाणी
परि तेथले जन अभिमानी,
मान्य न करती साई देवा,
ईश्वरी अंशात्मक ते घडी ॥ बाबा-साई० ॥ १ ॥

मौनव्रताची ध्यान धारणा,
करिती साई अपुले स्थाना,
कुणा दुःख ना कुणा सौख्य ना,
जयाला गुरु भजनी आवडी ॥ बाबा-साई० ॥ २ ॥

जो भक्तांचा सदा अंकिला,
दास विनविती त्या साईला,
चला रहाया द्वारावर्तीला
कराहो गमनाची तातडी ॥ बाबा-साई० ॥ ३ ॥

भुयारातील ज्योती मधूनि
चेतविला जो मशिदी अग्नि,
वदती बाबा तथास धुनि,
देई जी अक्षय सौख्य अुदी ॥ बाबा-साई० ॥ ४ ॥

चमत्कार ते पाहुनि डोळा,
हेमाडांच्या मनि कल्पना
जतन करावा अमोल ठेवा
पाहील पुढची पिढी ॥ बाबा-साई० ॥ ५ ॥

गीत (३) तिसरे

‘जतन करावा अमोल ठेवा पाहिल पुढची पिढी’

खरोखरच पुढच्या पिढीला मार्गदर्शक ठरण्यासाठी ज्यांनी बाबांना पाहीले नाही त्यांना ते कोण कसे ते हे समजण्यासाठी व ज्यांनी पाहीले त्यांना पुनः प्रत्ययाचा आनंद मिळणे साठी कै. गोविंद रघुनाथ दाभोलकर तथा ‘हेमांड’पंत ह्यांनी साईचरित्र लिहिण्याची अनुज्ञा मिळाल्यानंतर चरित्र लेखनास सुरुवात केली.

इकडे भक्तांच्या प्रेमाग्रहामुळे बाबांनी निबाखाली रहाण्याचे सोडून मशिदीत रहाण्याचे ठरविले. बाबा मशिदीलाच द्वारकामाई किंवा द्वारावती म्हणत. ते मशिदीत आले तरी कायम ते तेथेच बसून रहात नसत. त्यामुळे काही भक्तांना दर्शन होत नसे. ते मनात म्हणत ह्या बाबांना भेटायचे तरी कोठे? चरण भेट तरी कशी व्हायची?

सर्वांतरयामी असलेल्या साईनाथांनी भक्तांचा प्रश्न जाणला ते स्वतःच त्याचे उत्तर देवू लागले — सांगू लागले.

(३)

भावभक्तीने भक्त विचारी कुठे अहा तुम्ही ।

राहीलो सर्वांतरयामी ॥ राहीलो० ॥ धृ० ॥

विचार कां रे करीत बसशी वेड्या अपुल्या मनी,

कर्म करावे श्रद्धेने तूं राहूनी मद्भजनी

योग्य फलाने देईल ईश्वर, अनंत हातानी ॥ राहीलो० ॥ १ ॥

निबाखाली गुरुच्या निकटी सौख्य असे भारी

काय कारणे गुंतविता मज फकिरा संसारी

परी विनंती परिसुनि तुमची आलो या स्थानी ॥ राहीलो० ॥ २ ॥

माधुकरी मी नित्य मागुनि राही गुरुभजनी

कशास मजला भाजी भाकरी नावड पकात्री

श्चान सूकरा ज्यांनी तृप्ती तृप्त असे मी ही ॥ राहीलो० ॥ ३ ॥

कुणी कुणाला कारण नसता बोलू नये अुणे

तेणे मजला येते दुखणे काय कोण जाणे

फकिराची या कलाच न्यारी कैसी समजावी ॥ राहीलो० ॥ ४ ॥

श्रद्धा सबूरी दोनच नाणी अर्पावी मजला

सद्भक्तांना भार माझ्या वाहीन मी सगळा

चरणी ठेविन करून मोकळा त्याला पापातूनि ॥ राहीलो० ॥ ५ ॥

गीत (४) चौथे

‘चरणी ठेविन करून मोकळा त्याला पापातुनि’

श्रद्धा आणि सबुरी असणाऱ्याला मी पापा पासून मुक्त करीन असे स्वतः बाबांनी आश्वासन दिले. त्याचप्रमाणे आपण कोठे आणि कशा स्वरूपात असतो त्याचेही उत्तर दिले पण त्या त्या स्वरूपात सुद्धा बाबांना पहाण्याची दृष्टी मात्र आपल्यात असायला हवी.

सर्वाभूती परमेश्वर पहाण्यासाठी दृष्टीप्रमाणे मनसुद्धा मोठं असावं लागतं असे ते साईभक्त सांगताहेत.

ते पुढे म्हणतात, हे मानवा तुला नर जन्म मिळाला आहे हे सुद्धा काही कमी नाही हे जरी खरे असले तरी अुदरभरण, पिंडपोषण आणि श्वसन करून जन्म फुकट घालवू नकोस. लोहाराचा भात्यासुद्धा निर्जिव असूनही एक प्रकारचा श्वासोच्छ्वासच नाही का करतो? त्याचप्रमाणे पशूपक्षीसुद्धा अुदरभरण आणि पिंडपोषण, प्रजोत्पादन नाही का करतात? मग त्यांत आणि आपल्यात फरक तो काय? म्हणून नरजन्माचे सार्थक करण्यासाठी श्रीचरणी विनम्र हो आणि पुण्य जोड —

‘दरे हरि संतपदाची जोड’ अशी इच्छा असणाऱ्या सर्व मानवांना उद्देशून भक्तद्वय सांगतात.

(४)

मानवाऽऽऽ कर अपुले कल्याण ॥ मानवाऽऽऽ ॥

नरजन्माचे सार्थक करण्या जोडी पुण्य महान ॥ मानवाऽऽऽ — ।

मानवाऽऽ— । मानवाऽऽऽ— ॥ धृ० ॥

साईसारखा संत असावा, संगतयाचा निशिदीनी व्हावा
ध्यास मनाला लावून धरि तू, चरणी अनूसंधानऽऽऽ ॥ १ ॥

विठ्ठरायाचे दासगणूना श्री साईनी दिले दर्शना
चरणी पाहूनि गंगा यमुना सरले सारे भानऽऽऽ ॥ २ ॥

अपुले माता पिता बंधूही त्यागुनि शिरडी आले साई
भक्त कृपाळू भक्तासाठी राहिले भगवानऽऽऽ ॥ ३ ॥

प्रिती बाबा दिपाराधनी तेलही देती तेली वाणी
पाण्यानेही वाती लावील्या होई जरी अवमानऽऽऽ ॥ ४ ॥

अल्ला मालिक जपे सर्वदा आचरी मशीदी अग्निहोत्रा
हिंदू अथवा यवन संभ्रमी सारे निष्ठावानऽऽऽ ॥ ५ ॥

गीत (५) पांचवे

‘हिंदू अथवा यवन संभ्रमी सारे निष्ठावान’

बाबा हिंदू का यवन अशा संभ्रमात बरेच साईभक्त होते. साऱ्या निष्ठावान भक्तांनासुद्धा

बाबांच्या जाती धर्माची खात्री पटत नव्हती. बाबा जातीचा विचार करित नसत. सर्व धर्मियांवरती ते सारखेच प्रेम करायचे.

बाबा परमेश्वराचे अवतार असावेत असे बहुतेक साई भक्तांना वाटत असे कारण त्यांचे चमत्कार असे काही अघटीत असत की, नास्तिकांची सुद्धा पावले शिरडीकडे आकर्षित व्हायची.

बाबांना शिरडीला येवून बरेच दिवस झाले. त्यांचा नित्यक्रम कोणताही अडथळा न येता चालू होता. शिरडीतील श्री. नानासाहेब चोपदार ह्यांच्या मातोश्रींना प्रथम निबाखाली यावा दिसले. त्या गोष्टीला बरेच दिवस लोटले तरी त्या दिवसाचा अवर्णनीय आनंद अजूनही त्यांच्या चेहऱ्यावर दिसत होता. त्या सर्वांना पुन्हा पुन्हा सांगत होत्या.

(५)

भक्तीभाव एक साई चरणी वाहीला ।

साई देखिला ग सखी साई देखिला ॥ साई० ॥ धृ० ॥

वाळरूप असून अति कठीण हा तपी —

ध्यान मग्न राही सदा शिती आतपी

निबातळी आसनी हा प्रथम पाहीला ॥ १ ॥

साई दर्शनार्थ तिथे पातले कुणी

भांबाहून जाती सर्व रूप देखूनी

परमात्म्या फकिर वेगी कुणी न जाणिला ॥ २ ॥

गुप्तवेश धरुनि पुन्हा दृष्य जाहले

भगतादी भक्त तधी चुकर जाहले

शोधुनियां घोडी दिली चांद पाटीला ॥ ३ ॥

पूर्वाजित पुण्याने भाग्य उजाडले

पूर्ण ब्रह्म आजपासून नयनी देखिले

भाग्याने चरणस्पर्श आज जाहला ॥ ४ ॥

गुरूस्थानि करुनि जाप्य गुरूसी आदरी

प्राणाहूनि प्रिय अति स्थान दाखवी

भक्तरक्षणार्थ दत्त शिरडी राहीला ॥ ५ ॥

शिरडी येथील रामनवमी उत्सव

प्रतिवर्षाप्रमाणे शिरडी येथे श्री रामनवमी उत्सव बुधवार दिनांक १७ ते शुक्रवार दिनांक १९ एप्रिल १९८६ असे तीन दिवस साजरा होईल असे कार्यकारी अधिकारी श्री. रा. द. बत्रेसाहेब कळवितात.

सिलिंडरचा स्फोट व श्री साईकृपा

सौ. निला निलकंठ पाटकर
९, तृप्ती, बँक ऑफ बरोडा हा. सोसायटी,
एम. सी. छगला मार्ग, [बामणवाडा रोड],
विलेपार्ले [ईस्ट] मुंबई नं. - ४०० ०९९.

श्री सद्गुरू साईनाथांच्या लीला अगाध आहेत. ते दयाधन बाबा मला संकटातून वेळोवेळी सोडवत आहेत. आम्ही सर्वजण बाबांचे अत्यंत ऋणी आहोत. मी माझ्या सर्व कुटुंबाचा भार बाबांवरच सोपविला आहे.

२४ ऑक्टोबर १९८५ गुरुवारचा दिवस. या दिवशी एका महान संकटातून बाबांनी आम्हाला सोडविले आहे. आमच्या घरात बर्सेन गॅसची दोन सिलिंडर्स आहेत. बुधवार पासून घरात गॅसचा फार वास येत होता. इतका की सर्व घरात तो वास अगदी घुमला होता. आम्हाला वाटले की गॅस सिलिंडर संपायला आले की असा वास येतो, तसाच तो येत असेल. तरी पण ह्यांना बाबांच्याच कृपेने काही प्रेरणा मिळाली व ह्यांनी गॅसच्या दुकानात मेकॅनिकला फाठविण्यासाठी फोन केला. गुरुवारी सकाळी मी व हे ऑफीसला गेलो. घरात वयस्क सासूबाई व माझी दोन मुले [चि. विनायक व मंदार] घरात होती. मेकॅनिक [एव्ही लवकर न येणारा मेकॅनिक श्री. बाबांच्याकृपेने लवकर आला.] आला. दोन्ही सिलिंडर ओट्याखाली असलेल्या बंद कपाटात ठेवली आहेत. मेकॅनिक आल्याबरोबर दोन्ही मुलांनी त्याला गॅस विषयीची तक्रार सांगण्यास सुरुवात केली, नंतर त्याच्याच सांगण्यावरून विनायकने त्याला दोन्ही सिलिंडर कपाटाच्या बाहेर काढून दिली. सिलिंडर बाहेर काढली मात्र. एकदम गॅसचा स्फोट झाला. जोरात आवाज झाला व सिलिंडरमधून भसाभस गॅस बाहेर पडू लागला. मुले सासूबाई एकदम घाबरून गेली. व तीघेही एकदम बाहेर पळाली. मेकॅनिक तेथेच उभा होता. पण त्याच्या डोळ्यात सर्व गॅस गेला होता. त्याला काहीच दिसेनासे झाले होते. तरीही बाबांच्याच कृपेने त्याला घटकन मार्ग सूचला व त्याने सिलिंडरचे बटण बंद केले.

केवढे हे संकट! त्यावेळी जर घरात स्टोव्ह किंवा एखादी उदबत्ती जरी पेटती असती तरी घरात पसरलेल्या गॅसमुळे अखळे घरच पेटले असते. तो मेकॅनिकही म्हणू लागला की जर सिलिंडर आतल्या आत फुटले असते तर, मी बंदच करू शकलो नसतो. व मोठा वाईट प्रसंग आला असता. ही सर्व देवाची कृपा होय, त्याचे म्हणणे खरे होते. माझे बाबा माझ्या घरात असताना असे कसे होईल?

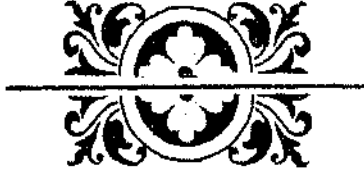
संध्याकाळी घरी परत येताच आम्हाला हे सारे कळले. माझी नजर बाबांच्या फोटोकडे वळली. माझे डोळे पाण्याने भरून आले. व मी म्हटले. "बाबा केवढे तुमचे हे आमच्यावरील प्रेम, आज केवढा महान प्रसंग आमच्यावर आला होता. त्यातूनही बाबा तुम्ही आमचे रक्षण केलेत. तुमच्या शिवाय ह्या जगात कोण रक्षणकर्ता आहे. बाबा आम्ही सर्व सुखदुखाचा भार तुमच्यावरच टाकला आहे. बाबा अशीच तुमची कृपादृष्टी

आमच्यावर ठेवा व तुम्हाला शरण आलेल्या या अज्ञानी लोकरांचे वेळोवेळी रक्षण करा."

त्या रात्री झोपेतही माझ्या नजरेसमोर हेच दृश्य दिसत होते. व मी झोपेतही म्हणत होते, "आपल्या घरात माझे बाबा बसलेले आहेत, आपल्या घरात असे कधीच घडणार नाही."

हे अनंत कोटी ब्रम्हांडनायका, राजाधिराज, योगिराज साईनाथा आम्ही सर्व सुखाच्या व दुःखाच्याही क्षणी तुमचीच आठवण करित असतो. व यापुढेही करू तुमच्या पवित्र चरणी आम्हां सर्वांचे कोटी कोटी प्रणाम.

॥ शिरडीचे साईबाबा ॥

श्री. लक्ष्मण कुंभार
शिरडी.

॥ सबका मालिक है। अल्ला भला करेगा ॥

(हम सब अेक है) अेकही रास्ता

शुभ दीपावलीत पाण्याचे दीप लावून दीपावली साजरी करणारा— त्या दीपामुळे मनातील अंधःकार दूर करणारा महान संत— शिरडीचे साईबाबा असा हा जगाचा चालक- मशिदीतला फकीर!!

लोकमान्य टिळकांना आर्शीवाद देणारा - १९१४ च्या महायुद्धाचा ब्रिटीशांतर्फे निकाल देणारा -सरकारचे दारुबंदी धोरण अगोदरच अमलात आणणारा - महारोग - कुष्ठरोग हा दैवी कोप नाही - महारोग्यांची मनोभावीपणाने सेवा करणारा - समाजात माणुसकीने मानवतेचे स्थान उंचावणारा - हा महान संत 'शिरडीचे साईबाबा' होय.

हा महान संत असं काही धन सोडून गेला की ते कोणी- पळवून नेणार नाही- भांडाभांडी होणार नाही- चोर चोरून नेणार नाही- असे साईनाम धन सोडून गेला आहे. विचारवंतांनी गरजवंतांनी हे धन मनसोक्त लुटावे व आपले आयुष्य सार्थ करावे

अनंत हस्ते देता कमला वराने

घेशील किती दो कराने- हा महान संत

त्याच्या तुर्बतीतून अजूनही बोलतो- हे मानवा शोक करू नकोस- धीर सोडू नकोस मी तुमच्यात आहे- तुम्ही माझ्यात आहांत. श्री बाबा स्वतःला कधीच परमेश्वर म्हणत नसत व मानवालाही म्हणू देत नसत. मी देवाचा दूत आहे मानवाला माणुसकीने जगवा- त्यागमय जीवन जगा- म्हणजे समृद्धमय जीवन आपोआप जगता येईल. श्री बाबा म्हणत- पोटभरू ज्योतिषाच्या भविष्यावर विश्वास ठेवू नका- भविष्य - भविष्य म्हणजे

तरी काय? स्क्रायलॅब पडणार- जगाचा विनाश होणार- होम हवन करा- लाखो रूपयांचे तूप हवनात टाका- बकरे कोंबडे बळी द्या.

यावेळी मला नेहरू चाचांची आठवण होते- या लाडक्या पंतप्रधानाने श्री बाबांचे तत्व अमलात आणले- भविष्य आपल्या हातात आहे- भविष्य आपला सेवक आहे- हा कोट्यावधी रूपयांचा खर्च कशासाठी?

अरे गरीबांना अन्न संतर्पण करा- भुकलेल्यांना पोटभर जेवू घाला- नागव्यांना वस्त्र द्या- निराधारांना-बेधरांना निवारा द्या. ही बाबांची तत्वे अमलात आणली.

आज मानव काही विशिष्ट सुखासाठी पळतो- व ते सुख पुढे पुढे पळते- सर्व धर्मातील मानव श्री बाबांचे दर्शन घेतात- समाधीवर बसून अभिषेक करण्याची अभिलाषा मनात बाळगतात.

हे मात्र मला खटकले- अभिषेकाची अभिलाषा ठेवून अभिषेक न झाल्याने नाराज होणं हे देखील खटकते- याला आपण फकीर म्हणतो- पण हा कुबेर आहे- हे सर्वानुभवी आहे- 'जो- जे-जे मागेल- ते-ते त्यासी मिळेल. (श्री बाबांच्या वचनावरून) असं असताना आपण धावाधाव करावी ती कशासाठी? काही लोक बाबांच्या सेवेचा खूप गाजावाजा करतात- उंची वस्त्रे अर्पण करणे- मोठ्या किमतीचे हार अर्पण करणे- श्री बाबांना तर डामडौल मुळीच आवडत नसे- (श्री साई चरित्रातून- ते वाक्य पुन्हा लिहिणे अप्रस्तुत होणार नाही)

परमपूज्य श्री दासगणू महाराज- कीर्तन करण्यास निघाले कीर्तनाचा वेश करून निघाले- व बाबांची आज्ञा मागू लागले- तेव्हा श्री बाबा म्हणाले-'अरे गणू! श्रोते तुझे कीर्तन ऐकणार की- हा केलेला डामडौल पाहणार—

श्री दासगणू महाराज मनोमनी वरमले- अन तेव्हापासून पंचा नेसून कीर्तनातून श्री बाबांचा महिमा प्रसारित केला-

श्री बाबा म्हणत- आपण स्वतःच्या जीवाला जेवढे जपतो- तेवढेच इतर मानवाला प्राण्याला जपा- जीवदया करा-

जे का रंजले गांजले त्यासी म्हणे जो आपुले (संत शिरोमणी श्री तुकाराम महाराज) तेथेची श्री साईबाबा जाणावा.

संत कान्होपात्राने 'हृदयाचा हार श्रीविठ्ठल चरणी अर्पण केला- तसेच आपणही श्री चरणी हृदय कमल अर्पण करून श्री साई भक्ती करावी- आमचे परमपूज्य कै. नानासाहेब रासने म्हणत-

साई हमारे साथ हैं। हम किसीको क्यों डरे—

कौन छुवेगा हमारी परछाया रे—

जय साई

गोदा काठचा राम

— डॉ. सुमन खानविलका
बाँबे-पूना रोड,
लोणावळा.

बाबा तुम्ही कितीही गमती जमती केल्यात ना तरी लक्षात ठेवा आम्ही भक्त काही कमी नाही. तुमच्या कृपाप्रसादाने आम्ही सुद्धा ओळखले आहे तुम्हांला खर्च बाबा खंड नाही सांगत.

कसे काय म्हणता सांगते ऐका ना माणूस हा वेश पालटतो पण गुण कोठे पालटता येतात तेव्हा तुम्ही मानव देह धारण केला मग मागच्या मानव देहातले गुण कोठे लफवणार वचने पुरी करवी लागतात.

आता बघा हं शरयू काठचा राम आणि गोदाकाठचा नाथ. शरयू काठचा राम बाळपणीच गुरु गृही गेला होता व गोदा काठच्या नाथाने बालपणीच आपले गुरुस्थान दाखविले.

तसेच ऋषीमुनींच्या यज्ञामध्ये राक्षस त्रास देते होते नको नको जीव झाला होता. सत् कर्म करू देत नव्हते. त्राही भगवान असे झाले होते.

त्याचप्रमाणे यावेळी शिरडीत गरिबीचा राक्षस थैमान घालत होता जिकडे तिकडे गलीच्छपणाच्या व रोगराईच्या त्राटीकेने वास्तव्य केलेले याचे निवारण साईनाथा तूच केलेस.

राम सत्यवचनी, दयाळू, क्षमाशील, वैराग्यसंपन्न, चराचरावर त्याचा अधिकार चालत असे तेजाचा पुतळा उदारंचा दाता कृपावंत.

हेच गुण तुझ्यात गोदातटाच्या नाथा होते बरे.

अरे तुझ्या तोंडाने तू कबूल केलेस सांगते ऐक.

सर्वाभूती मीच आहे, राम तेरा भला करेगा हा आशीर्वाद तूच देत होतास. तुझे शब्द लोकांना भूल पडावी तुला ओळखू नये तू आणि राम वेगळे समजावे.

रामाची भोळीभाबडी भक्ती करणारी वानरसेना तर तुझा भक्त समुदाय सुद्धा भोळ्या भाबडा नि त्यांचे तुझ्यावर प्रेम बरं कां?

हसता काय बाबा तुम्ही मारलेत, मार खात होते, रागावलेत रागावून घेत होते फेटा

जाळा आनंद फेटा बांधा. आनंद ब्राह्मणाला बोकड कापा सांगा तयारी, रात्रभर झोपू देणे नाही पायाला पाय लावून दूसक्या मारतात ठीक घरोघरी भिक्षा त्यातले रवा खातो प्रसादाचे पंचपक्वानाचे ताट घ्या घेतो, विष्णुसहस्र नाम वाचतो, ग्रंथ लिही, लिहीतो. नोकरी सोड सोडतो.

अरे बाबा काय सांगू तुला मोठमोठ्या श्रीमंत तसेच डिग्रीवाले यांना तू काय नांवे दिली होतीस त्या नांवात ते भक्त खूप असत. मला कसे माहित अरे मी पण तुझीच आहे ना बघ सांगते ते खरे आहेना.

१) भटाचा शाम्या = माधवरव देशपांडे (२) कोत्याचा घोडमुख्या = तात्या पाटील कोते (३) अंडाजी पिल्ले = डॉ. पिल्ले (४) गुखडा = पिलाजी गुरव (५) लंगडाकाका = हरि सिताराम दीक्षित (६) हेमाड = अण्णासाहेब दाभोलकर (७) बापूसाव टापूसन दादा = दादासाहेब खापर्डे (८) ठकी = सगुण भेरू नाईक (९) बुट्या = बापूसाहेब बुटी (१०) भाऊ = भाऊसाहेब धुमाळ (११) अर्धागांडू = माधव फसले (१२) चिंधी चोर = बाळासाहेब देव मामलेदार (१३) अवदसा = राधाकृष्णामाई (१४) कासारडा = दामुअण्णा रासने

वरील सर्व त्या रामजन्मांत तुझ्या प्रेमाचे, नात्याचे, राज्यकारभार पहणारे असावेत. आणि त्या राधाकृष्णामाई या रामा तुला वनवासात पाठवण्यासाठी कान फुंकणारी मंथरा असावी म्हणून तू त्यांना हे अवदसा नांव दिलेस त्याच रूपाने तिने रामराज्याचा विध्वंस केला त्याची आठवण तिला या नांवाने तू दिली असावीस खरे ना?

हसतोस काय लिहीते ते तुझ्याच कृपेने. लिहीते बुद्धी देणारा तूच.

आता बघ हे ब्रह्मांडी प्राण लावून ठेवून चार दिवस शरीर चांगल्या अवस्थेत ठेवणे व परत त्या शरीरात जीव आणून सर्वांना आनंद देणे. तसेच या शब्दावर लोकांनी विश्वास ठेवून त्या शरीराची जोपासना, रक्षण करणे ही शक्ती राम मानवरूपात नाही रे हे सारे तुझेच कर्तृत्व आहे.

रामस्वरूपात तू असताना यज्ञयागाचे पुण्य होते तर या वेशात तू अखंड धुनीरूपी यज्ञ करून त्यात सर्व पापांची आहुती देण्यास व राक्षसी वृत्तीचा बळी द्या आणि शांती देणारी उदी घ्या कपाळाला लावा नि साऱ्या वाईट वासनांचा बळी द्या.

रामाचे आयुष्यातले बरेचसे दिवस वल्कले वापरण्यात गेले तसे साईनाथा तुम्ही सुद्धा कफनीतच दिवस घालवलेत एवढे ऐश्वर्यवंत भक्त नि कुबेराला लाजविणारी लक्ष्मी दानात खर्च करत असत पण स्वतः हौशी भक्तांचा प्रेमळ हृदयनेच थोडे कधी ऐश्वर्य भोगले असाल नाथा खरे ना.

रामस्वरूपात अहिल्येला उद्धरलेत तर या जन्मात गणिकेला उद्धरलेत. तसेच मारिच्या-सारख्या राक्षसाना मारून उद्धरलेत तर येथे वाघाला सद्गती दिलीत.

अश्वमेध यज्ञामध्ये घोड्याला सजवून राज्ये पादाक्रांत करून घेतलीत तर त्या घोड्याचे या जन्मी सजवून नटवून लाड केलेत त्याच्याकडून काम करून न घेता त्याचा उद्धार केलात समाधी बांधलीत खरे ना.

बाबा तुम्ही रामस्वरूपात असताना जेव्हा वनवासाला या रस्त्याने गेला असात तेव्हा या भूमीला तुम्ही आश्वासन दिले असावे की मी परत तुला भेटेन तुझा उद्धार करीन शरयू काठची अयोध्या बनवीन त्या प्रमाणे गोदावरी काठची अयोध्याच झाली बघ.

रामा वनवासात असताना शबरीची बोरें खाल्लीस व खात खात जाताना ज्या तुझ्या स्पर्शाने नि शबरीच्या निष्काम भक्तिने पवित्र झालेल्या बिया रस्तोरस्ती या बाजूला पडल्या म्हणूनच येथील ही बोरें आंबट नसतात, नि रुचकर नि गोड असतात रे.

रामा नाशिकला पंचवटीत जाताना या गावात जंगल होते. वाघ, सिंह, राक्षस यांचे वस्तीस्थान होते. वनवासाच्या वेळी याचे निर्दालन केले होते पण उद्धार झाला नव्हता. तेव्हा ते तुम्ही वाट पहात उभे होते कारण तू सांगितले होतेस शबरीला तुझ्या हातच जेवण मी जेवायला देईन. तेव्हा ती काटेरी झाडे होऊन वाट पहात होते. त्यांचाही यावेळी उबड्या पावलानी चालून उद्धार केलास नाथा.

तुम्ही शबरीला दिलेले वचन या जन्मात पाळलेत कसे सांगू. बायजाबाईंच्या रूपात शबरी जन्माला आली आणि तिने कोणी न सांगता बाबांना भाजी भाकर खायला घालायचा नेम केला. नुसता नेम नव्हे बाबा कोठे असोत त्या रानावनात जाऊन ती त्यांना जेऊ घाली ते जेवल्याशिवाय आपण जेवत नसे. सांगा बाबा नुसते हसू नका तुम्हीच शरयू काठचे राम ना बोला बाबा.

आता आणखी सांगते गंमत ऐका हं गालातल्या गालांत काय हसता ऐका.

ज्या शीळेतून अहिल्या निघाली ती शिळा तशीच तिष्ठत होती. तिचाही या जन्मात तुमच्या पदस्पर्शाने उद्धार केलात, कारण ही शीळा जेव्हा बांधकाम चालू असताना तेथे होती तेव्हा तुम्ही हिच्यावर पाय ठेवून उभे रहात असा त्या पदस्पर्शामुळे आज लाखो लोक तिच्यावर मस्तक टेकून मानवंदना देतात.

काय काय सांगू बाबा आम्ही तुम्हाला ओळखले कसे ते.

हे बघा सीतामाईनी अग्नीदिव्य केले ती आठवण कायम ठेवण्यासाठी सतत अग्नीनारायणम्पोर बसून रहात असा जणू काय त्या ज्वाळामधून तुम्हाला सीतामाईच दरशन घडत असावे. वाल्मीकी गंगागीर बाबांच्या रूपाने येऊन तुमचे पुढचे भविष्य सांगून गेले.

हा हिरा जरी आज मातीत पडला असेल तरी हा हिरा आहे. चमकल्याशिवाय रहाणार नाही. साईनाथ आज जरी वेड्यासारखे दिसत असले तरी कालांतराने ते प्रकाशमान होऊन सर्व जगाचे डोळे त्यांचेकडे लागणार आहेत. ते साक्षात् परमेश्वर आहेत किंवा रामाचे भविष्य सांगितले होते जन्माला आल्यावर राम परब्रह्म साचर सातवा अवतार आता कलीयुग त्यात देव अवतार न होता संताच्या रूपाने देव येऊन जगाचा उद्धार करणार.

साईनाथा उभ्या मानवी देहाच्या आयुष्यात कोणत्याही देवाची पूजा केली नाहीत. अगर कोणताही ग्रंथ वाचला नाहीत.

निर्गुण, निराकार परब्रह्मासी नेहमी समरस असा.

वनवासात असताना वाढलेल्या जटा पाहून कदाचित भक्तगण ओळखतील म्हणून

डोक्याला सतत फडके बांधलेले असे.

हे पहा साईनाथा तुमच्याच मुखातून निघालेले शब्द आतातरी हो म्हणाव लागेल ना?

अध्याय ३ ओवी ९१:- मनबुद्धादि इंद्रियासकट । नव्हे मी स्थूल नव्हे विराट नव्हे
हिरण्यगर्भ अप्रगट । साक्षी मी जुनाट अनादि

अध्याय १५ ओवी ७०:- असे तुम्हा हृदयस्थ मी । त्यासी नमा नित्य तुम्ही

अध्याय २७ ओवी १६६:- राजाराम राजाराम । वद वाचे

अध्याय २७ ओवी १६७:- असे म्हणत राही नित । सफल होईल आई जीवीत
शांत होईल तुझे चित्त । हित अपरमीत पावशील

अशी किती तरी वाक्ये तुमच्या मुखातून तुम्ही श्रीरामचंद्र अयोध्यापति असल्याची
खाही देतात बाबा साऱ्या जगाला तुमचा प्रताप कळला पटला आता सोडा हा हट्ट
नि कबूल करा मीच तो अयोध्यापति. या जगात जे धर्माचे, मानवतेचे झगडे चालले
आहेत त्यातून होणारे हिंसाचार त्यामुळे जगातली मानवता, प्रेम सारे नष्ट होताना पाहिले
आणि या वादविवादाला आळा बसावा म्हणून कोणाच्या पोटी जन्म न घेता कोणत्या
धर्माचे हे शेवटपर्यंत न कळता फक्त एकच जाणा सर्वाभूती परमेश्वर आणि सर्वांनी
प्रेमाने आनंदाने वागा हे सांगण्यासाठी परत स्वर्ग लोकातून मृत्यू लोकात आलात आणि
आपले कार्य करून परत निघून गेलात. बाबा तुमच्यासारखा प्रेमळ संत आम्हाला
मिळाला धन्य आम्ही.

श्री साईनाथा अनंत कोटी प्रणाम तुजला अनंत कोटी प्रणाम

संताच्या गांवी प्रेमाचा सुकाळ । नाही तळमळ दुःख लेश
तेथे मी राहिन होऊन याचक । घालतील भीक तेचि मज

दर्शन

माझ्या हृदय मंदीरांत
जागते जेव्हा बाबांची मुर्ती
ज्योत पेटते तेव्हा ;
भाव भक्तिची
मनःचक्षू पुढे बाबा येतात
भाव सुमनांची माला वाहून
मी पुजा करते.
तेव्हा बाबांचे आशीर्वाद
शिरावर असतात
मनं हलकं होऊन
साथी भजनी रंगते
साथीच्याच कृपेने
हे सगळं घडते.

— सौ. शकुंतला शंकर जगतकर
१९/१६२ उन्नत - नगर
विभाग २ गोरेगाव

प्रार्थनेला प्रतिसाद

— सौ. निर्मला चि. राजे
लीला-भुवन ७ वी गल्ली,
राजारामपुरी, कोल्हापूर.

आज मला हा अनुभव लिहिताना जो आनंद होत आहे तो व्यक्त करताना मला योग्य ते शब्दच सुचत नाहीत. माझ्या वाचनात असे आले होते की भक्त श्री बाबांकडे नेहमी काही ना काही मागणे का करतात? याबाबत माझे वैयक्तिक असे मत आहे, मुले ही जशी आपल्या परमपूज्य ति. आई बाबांकडे त्यांना हव्या असलेल्या गोष्टी हट्ट-मागणी करतात. त्याप्रमाणे आपले जर आशेचे — श्रद्धेचे स्थान ति. साईबाबा असतील तर त्यांच्याकडे मागणे मागण्यात काहीच गैर नसावे.

मी श्री बाबांकडे असेच अेक मागणे केले होते व ते पूर्णपणे फलद्रूप झाल्याने मी हा लिखाणाचा प्रपंच करत आहे.

सप्टेंबर १९८५ महिन्यात माझ्या यजमानांना अल्सर हा रोग झाला होता व त्यासाठी शस्त्रक्रिया करणे आवश्यक होते शस्त्रक्रिया म्हटले की आपल्याला अेक प्रकारची धास्ती वाटते. जरी वैद्यकीय शास्त्र खूपच प्रगत झाले असले तरी मानवी मनात नको त्या शंका उद्भवतात असे असले तरी आम्ही शस्त्रक्रिया करून घेण्यास डॉक्टरांना अनुमती दिली.

आमचे दैवत गजानन असल्यामुळे व गौरी गणपती येण्यास अेकच आठवडा असल्यामुळे गौरी गणपती विसर्जनानंतर लगेच शस्त्रक्रिया करण्याचे ठरले. त्याप्रमाणे २५-९-८५ ला शस्त्रक्रिया करण्यात आली. कोणताही त्रास झाला नाही. अनंतचतुर्दशी दिवशी स्नान पोथी वाचन करून मी दवाखान्यात स्नाधारण ४ वाजता गेले तेव्हा मला असे आढळले की यजमानांची प्रकृती चिंताजनक झाली आहे. शारीरिक कोणतेही व्यवहार चालू नव्हते. पोट फुगून खूप घट्ट झाले होते व त्यांचा चेहरा अेकदम उतरलेला व पांढरा फट्ट झालेला दिसला.

मी नेहमी दवाखान्यात दीड ते दोन वाजेपर्यंत जात असे परंतु त्यादिवशी गणपती विसर्जन असल्यामुळे रिक्षा उपलब्ध होऊ शकली नाही व मला दवाखान्यात पोहचण्यास ४ वाजले.

दवाखान्यात गेल्यानंतर मी डॉक्टरांना बोलाविण्याची सिस्टरना विनंती केली त्याप्रमाणे डॉक्टर येऊन तपासून गेले, व काही काळजी करण्यासारखे नाही असे म्हणाले परंतु मला स्वतःला प्रकृतीमध्ये काहीच फरक जाणवेना.

श्री गजाननांच्या मूर्ती विसर्जनासाठी मोठ्या धूमधडाक्याने जात होत्या. पण माझे लक्ष त्यात लागेना मी सारखा श्री बाबांच्या नावाचा धावा चालू ठेवला होता. आम्ही दवाखान्यात स्वतंत्र खोली घेतली होती. त्या खोलीतून समोर असलेल्या अेका दुकानात लावलेले बाबांचे कॅलेंडर दिसत होते. मी सारखे त्यांचे दर्शन घेऊन यजमानांच्या प्रकृतीत फरक पडण्यासाठी मनोभावे आळवीत होते. "ह्याना उद्या अगदी ठणठणीत बरे वाटू

दे, की हार. व नारळ घेऊन येते" असा नवस बोलले. गजाननाची मूर्ती दिसली की नमस्कार करणे व श्री साईबाबांचा धावा करणे चालू होते. मला १०० टक्के खात्री होती की बाबा माझे मागणे अन्वेषणार नाहीत कारण बाबांनीच म्हटले आहे की "शरण मज आला आणि वाया गेला दाखवा दाखवा असा कोणी"

रात्री १० च्या सुमाराला ह्यांची प्रकृती थोडी ढासळलीच. नाकात जी नळी घातली होती त्या नळीने पोटातील घाण बाहेर काढणे शक्य होईना. पहिले ३ वाजता डॉक्टर परत आले, तत्पूर्वी सिस्टरने नाकात दुसरी थोडी जाड नळी घालून सर्व घाण बाहेर काढण्यास सुरवात केली होती. असे करता करता सकाळ उजाडली. सकाळी अंमिमा दिल्याने पोट सर्व स्वच्छ झाले, परंतु संबंध दिवस त्यांना सलाईनवरच ठेवण्यात आले. रात्री व्यवस्थीत झोप लागली.

सकाळी ह्यांना बरे वाटू लागताच मी नवस बोलल्याप्रमाणे श्री बाबांच्या फोटोपुढे नारळ ठेवून हार घातला. त्यावेळी झालेला आनंद शब्दात वर्णन करणे शक्य नाही.

दुसऱ्या दिवसापासून ह्यांची प्रकृती सुधारत गेली. हळूहळू सर्व शारीरिक व्यवहार सुळीत सुरू झाले. नाकातील नळी काढण्यात आली. त्यानंतर ह्यांना आपले दैनंदिन कामे करता येऊ लागल्यामुळे डॉक्टरनी बुधवारी आम्हाला सांगितले कि तुम्ही उद्या (गुरुवारी) घरी गेलात तरी चालेल. त्याप्रमाणे आम्ही गुरुवारी घरी आलो.

हा अनुभव लिहित असताना माझे मन आजही भरून येत आहे. कारण खीला पती हा देवासमान असतो.

हा अनुभव वास्तविक मी ताबडतोब लिहिणे आवश्यक होते परंतु तो लिहिण्यास बराच विलंब झाला आहे त्याबद्दल मी ति. बाबांची क्षमा मागून ह्यांना उदंड आयुष्य लाभो अशी बाबांच्या चरणी प्रार्थना करत आहे.

अशीच ति. बाबांनी आमच्यावर कृपादृष्टी ठेवावी अशी त्यांच्या चरणी नम्र प्रार्थना आहे.

'अजन्मा जन्मासी आला'

श्री. पां. बा. भूतकर

२३/१६७५ अभ्युदयनगर

मुंबई - ४०० ०३३.

प्रत्येक महात्म्याने आपल्या अवताराची समाप्ती शुभदिनी केलेली आहे. भगवान साई त्याला अपवाद कसे असणार? विजयादशमीच्या अत्यंत पवित्र अशा मुहूर्तावर त्यांनी आपल्या अवताराची समाप्ती केली. त्यानंतर त्यांच्या हजारो भक्तांनी आसवे ढाळली. दुःखाश्रूंनी शिर्डी पूर्णपणे ओली झाली. त्यानंतर मात्र बाबा त्यांच्या मूळ स्वरूपात कोणासही भेटले नाहीत.

जिवंतपणीदेखील शिर्डीशिवाय इतरत्र ते गेले नाहीत. ते भक्तांच्या इच्छेबातर सर्व ठिकाणी गेले पण निरनिराळ्या स्वरूपात. ते टांगेवाल्याच्या वेषात गेले, ब्राम्हणाच्या वेषात गेले, कुत्र्याचे रूप धारण करून गेले वगैरे अनेकविध स्वरूपात गेले पण मूळ स्वरूपात ते शिर्डीतच होते. याचे कारण ते सर्वगामी असे होते, सर्वस्पर्शी होते.

बाबांच्या महानिर्वाणानंतर देखील त्यांनी मूळ स्वरूपात कोणालाही दर्शन दिले नाही. कधी कधी स्वप्नात त्यांचे दर्शन होते पण ते भासमान असते. आता ते मूळ स्वरूपात कोणालाही दर्शन देऊ शकणार नाहीत कारण ते परमेश्वराचा अंश म्हणून परमेश्वरात विलीन झाले आहेत.

फार पुरातन काळापासून चालत आलेली ही परंपरा आहे. याबाबतीत पूर्वीही विठ्ठलाचा लाडका भक्त श्री संत नामदेव महाराज यांचे उदाहरण फारच बोलके आहे. परमश्रेष्ठ श्री ज्ञानेश्वर महाराजांनी अत्यंत लहान वयात समाधी घेतल्यानंतर त्या काळातील सर्वसामान्यांना काय वाटले असेल त्याचे वर्णन शब्दापलिकडले आहे, पण प्रत्यक्ष भक्ति मार्गातल्या समकालीन संतांना देखील हा विरह सहन झाला नाही. श्री. नामदेव महाराजांनी तर प्रत्यक्ष विठ्ठलाकडे हट्ट धरला.

“ज्ञानदेव पहावा डोळा, असे वाटते विठ्ठला।

जगजेठी जगत्पाला, माझी पुरवावी आस ॥

आता ज्ञानेश्वरांना मूळ स्वरूपात दृष्य करणे ही अशक्य गोष्ट! ती परमेश्वराला देखील पुरी करणे अशक्य होते. नामदेवांचा हट्ट पाहून त्यांनी खरे तेच सांगितले.

“देव म्हणे, नाम्या पाही। ज्ञानदेव मीच आहे ॥

तो आणि मी नाही दुजा। ज्ञानदेव आत्मा माझा ॥

माझ्या ठायी ठेवी हेत। सोड खंत खडी द्वैत ॥

नाम्या अुमज मानसी। असे म्हणे हृषीकेशी ॥”

यावरून एकच गोष्ट सिद्ध होते की बाबांचा अवतार हा परमेश्वरी असल्यामुळे परत होणे शक्य नाही. समकालीन लोकांनी ज्यांचे दर्शन घेतले, सेवा केली ते खरोखर सुदैवी म्हटले पाहिजेत.

राम, कृष्ण, ज्ञानेश्वर, नामदेव, तुकाराम या प्राचीन देवांनी व संतांनी व शेगावचे गजानन महाराज, अक्कलकोटचे स्वामी समर्थ व शिर्डीचे ब्रम्हीभूत साई महाराज या अर्वाचिन संतांनी कार्य झाल्यानंतरच परमेश्वर स्वरूपी विलीन झाले आहेत. आता ते मूळ स्वरूपात कोणालाही दर्शन देऊ शकणार नाहीत.

वस्तुतः बाबांनी शिर्डी हेच कार्यक्षेत्र ठरविले होते. ते कोठून आले याचा कोणालाही अद्याप पत्ता लागलेला नाही. पण त्यांनी अविरतपणे लोकांची सेवा केली. जातीजमातीमधील वैरभाव नष्ट करून समता निर्माण केली. सर्वांचा अहंकार नाहीसा केला. दुकानदारांनी तेल न देण्याचा कट करताच आत्मशक्तीच्या स्वरूपाने मशीद माईतील पणत्या पाण्यावर रात्रभर जळत ठेवल्या ते सर्व साधारण माणसाला अशक्य कार्य बाबाच करू जाणे, कारण परमेश्वरी सत्तेला अशक्य असे आहे तरी काय? अेका ब्राम्हणाच्या घरची गरीबी जाणून

त्यांनी त्यांच्या सेवकाला समोर पडलेल्या माणसातून काही तुकडे देण्यास सांगितले. सेवकाने ताबडतोब उपरण्यात काही तुकडे बांधून दिले. ही कृती विसंगत दिसली तरी ती किती सुसंगत होती हे साई भक्तांना माहीतच आहे.

याबाबतीत संतश्रेष्ठ तुकाराम महाराजांच्या एका अभंगाची प्रकषणि जाणीव होते.

जे का रंजले गांजले। त्यासी म्हणे तो आपुले॥

तोची साधु ओळखावा। देव तेथेची जाणावा॥

वरील सर्वांवरून एकच गोष्ट स्पष्ट होते "अजन्मा जन्मासी आला."

बाल साईभक्तांसाठी श्रीरामजन्म कथा आणि उत्सव

फार प्राचीन कालची गोष्ट आहे. लंकेचा राजा रावण हा श्रीशंकराच्या कृपाप्रसादाने फार प्रबल झाला. तो मदांध झाला. त्याने तेहतीस कोटी देवांना बंदिवान केले; गाई-ब्राह्मणांना व प्रजेला पीडा होऊ लागली. तेव्हा ते श्रीविष्णूला शरण गेले. श्रीविष्णूला त्यांची दया येऊन त्याने रावणाचे पारिपत्य करण्याकरिता अयोध्येचा राजा दशरथ याचे पोटी अवतार घेण्याचे ठरविले. तेच प्रभु श्रीरामचंद्र होत. त्याविषयीचा कथाभाग हा असा आहे :—

त्या वेळी अयोध्येत राजा दशरथ राज्य करित होता. त्याला कौसल्या, सुमित्रा व कैकयी अशा तीन राण्या होत्या. त्याच्याजवळ विपुल संपत्ति होती; धनधान्य, पशुपक्षी-सारे काही होते. परंतु पुत्रसंतान नव्हते म्हणून राजा दुःखी असे. एके दिवशी त्याला स्वप्न पडले की — दोन पुरुष व एक स्त्री विनाकारण याच्या हातून मारली गेली. ते स्वप्न त्याने गुरु वसिष्ठांस सांगितले. तेव्हां वसिष्ठ म्हणाले — 'राजा! हे स्वप्न फार वाईट आहे. तेव्हा याची शांति करणे जरूर आहे. त्यासाठी तू अरण्यात जा व तीन श्वापदे मारून घेऊन ये!'

तेव्हा वसिष्ठांची आज्ञा होताच राजा शिकारीस निघाला. अरण्यात सर्व दिवसभर तो वणवण हिंडला, पण शिकार हाती लागली नाही. राजा दशरथ धनुर्विद्येत फार निपुण होता. अंधारात शब्द उमटला तरी तो अचूक बाण मारी! पण आज सूर्यास्त होण्याची वेळ झाली तरी एकही सावज त्याच्या दृष्टिपथात येईना! तेव्हा तो फार निराश झाला. नंतर एका सरोवराच्या काठी उंचशा झाडावर चढून कोणी श्वापद पाणी पिण्यास येईल म्हणून मोठ्या आशेने वाट पहात बसला तो त्याच मार्गाने श्रावण आपल्या अंध आईबापांस कावडीत बसवून काशीयात्रेस चालला होता. संबंध दिवसाच्या प्रवासाने त्याचे आईवडिलांस फार तहान लागली होती. तेव्हा सरोवरातील स्वच्छ व निर्मळ उदक पाहून बाळ श्रावण पाणी आणण्याच्या हेतूने तेथे गेला व आपला कमंडलू पाण्यात बुडविला तोच, कोणी श्वापद पाणी पिण्यास आले असे समजून राजा दशरथाने त्या आवाजाच्या अनुरोधाने बाण सोडला. तो बाण श्रावणाच्या छातीत लागून तो धाडकन धरणीवर कोसळला. राजा झाडावरून उतरून त्या स्थळी येऊन पहातो तो बाळ श्रावण बेशुद्ध होऊन पडलेला. तेव्हा राजाला अतिशय दुःख झाले. तोच श्रावणाने डोळे उघडले आणि म्हणाला — 'राजा! खेद मानू नकोस. माझे वृद्ध आईवडील तहानेने व्याकुळ होऊन जवळच या रानात बसले आहेत. त्यांना हे पाणी नेऊन पाज. मगच मी प्राण सोडीन! त्या वृद्धांच्या सेवेस आता कोणी राहिले नाही.'

श्रावणाच्या या शब्दांनी राजाला गहिवरून आले. त्याचे डोळे अश्रूंनी डबडबले. पण आपले दुःख तसेच बाजूला सारून, बाळ श्रावणाच्या आज्ञेप्रमाणे, तहानेने व्याकुळ झालेल्या त्याच्या आईवडिलांस पाणी देण्याकरता तो लगबगीने निघाला. थोड्याच वेळात तो त्या स्थळी जाऊन पोचला व त्यांचे हाती पाण्याचा कमंडलू दिला. तेव्हा त्या अंध मातापित्यांस अत्यानंद झाला. त्यांनी बाळ श्रावणास जवळ बोलाविले. पण राजा बोलेना! शेवटी 'जर तू न बोलशील तर आम्ही पाणी पिणार नाही' असे जेव्हा त्यांनी निक्षून सांगितले, तेव्हा राजाने सारी खरी हकीकत सांगितली व त्यांचे पाय धरले. पण ते वृद्ध जोडपे पुत्रशोकाने इतके विव्दळ झाले की, शेवटी त्यातच त्यांचा अंत झाला. मरताना त्यांनी दशरथास शाप दिला की, 'हे राजा! आम्ही जसे पुत्रशोकाने मेलो, तसाच तुझा अंत होईल!'

नंतर त्या तिघांचे दहन करून राजा नगरात आला व त्याने झालेली सारी हकीकत गुरु वसिष्ठांस निवेदन केली. तेव्हा गुरु वसिष्ठांनी अग्निनारायणास प्रसन्न करून घेऊन वरप्रसाद मिळवावा असे सांगितले. त्यासाठी त्यांनी ऋष्यशृंगास बोलावून आणले.

राजाकडून पुत्रकामेष्टि यज्ञ आरंभिला. राज्याने अग्निनारायणास तृप्त केले, तेव्हा तो प्रसन्न झाला व राजास आशीर्वाद दिला की — 'तुला चार पराक्रमी पुत्र होतील!'

पुढे अग्निनारायणाच्या वरप्रसादाने राजाच्या तिन्ही राण्या — कौसल्या, सुमित्रा व कैकयी गरोदर राहिल्या. नवमास पूर्ण होताच त्यांस अनुक्रमे राम, लक्ष्मण, भरत व शत्रुघ्न असे चार पुत्र झाले. कौसल्येच्या उदरी ज्यांनी अवतार घेतला तेच श्रीप्रभुरामचंद्र होत!

श्रीरामाचा जन्म चैत्र शुक्ल ९ चे दिवशी- दुपारी माध्यान्हकाळी- झाला. रामाचा जन्म होताच अयोध्येत वाद्यांचा एकच गजर झाला. आकाशातून देवांनी पुष्पवृष्टी केली. रामाचा जयजयकार झाला. धरोधर गुढ्या उभारल्या गेल्या. तोरणे, पताका, ध्वज लागले. सुवासिनींनी धरोधर हळदीकुंकू लुटले. राज्यात हत्तीवरून साखर वाटण्यात आली. सर्वत्र आनंदीआनंद झाला.

त्या दिवसाला आज हजारो वर्षे लोटली. पण त्या दिवसाचा आनंद — त्या दिवसाचा उत्साह अजूनही कमी झालेला नाही. प्रतिवर्षी चैत्र शुक्ल ९ च्या दिवशी रामाच्या देवळात श्रीरामजन्माचा उत्सव मोठ्या उत्साहाने साजरा होतो. त्या दिवशी प्रातःकाळी उठून, स्नान करून, भक्तमंडळी श्रीरामाच्या देवळात जातात. हरिदास श्रीरामजन्माची कथा करतो; आणि बरोबर दुपारी बारा वाजता श्रीरामास पाळण्यात घालून झोका देतात. गोड सुरावर पाळणा म्हटला जातो —

जो जो जो जो रे कुळभूषणा ॥ दशरथनंदना ॥ निद्रा करि बाळा मनमोहना ॥
रामा लक्ष्मणा ॥ जो० ॥ १ ॥ पाळणा लांबविला अयोध्येसी ॥ दशरथाचे
वंशी ॥ पुत्र जन्मला हृषीकेशी ॥ कौसल्येचे कुशी ॥ जो० ॥ १ ॥ रत्नजडित
पालख ॥ झळके अमोलिक ॥ वरते पडुडले कुळदीपक ॥ त्रिभुवन-
नायक ॥ जो० ॥ २ ॥ हालवी कौसल्या सुंदरी ॥ धरुनी ज्ञानदोरी ॥ पुष्ये वर्षिली
सुरवरी ॥ गर्जति जयजयकारी ॥ जो० ॥ ३ ॥ विश्वव्यापका रघुराया ॥ निद्रा करि
बा सखया ॥ तुजवर कुरवंडी करुनिया ॥ सांडिन आपुली काया ॥ जो० ॥ ४ ॥
येऊनि वसिष्ठ सत्वर ॥ सांगे जन्मांतर ॥ राम परब्रह्म साचार ॥ सातवा
अवतार ॥ जो० ॥ ५ ॥ याग रक्षुनियां अवधारा ॥ मारुनि निशाचंरा ॥ जाईल
सीतेच्या स्वयंवरा ॥ उद्धरी गौतमदारा ॥ जो० ॥ ६ ॥ परिणील जानकी सुरुपा ॥
भंगुनिया शिवचापा ॥ रावण लजित महाकोपा ॥ नव्हे पण हा सोपा ॥ जो० ॥ ७ ॥
सिंधुजळडोही अवलीळा ॥ नामे तरती शिळा ॥ त्यावरि उतरुनिया दयाळा ॥ नेशी
वानरमेळा ॥ जो० ॥ ८ ॥ समूळ मर्दूनी रावण ॥ स्थापिल बिभीषण ॥ देव
सोडविल संपूर्ण ॥ आनंद त्रिभुवन ॥ जो० ॥ ९ ॥ राम भावाचा भुकेला ॥
भक्ता आधीन झाला ॥ दास विठुले ऐकिला ॥ पाळणा गाईला ॥ जो० ॥ १० ॥

श्री साईबाबांना प्रभुरामचंद्राबद्दल अत्यंत आदरभाव होता आणि म्हणूनच आपल्या हयातीत त्यांनी शिरडीत १९११ साली श्रीरामजन्मोत्सव साजरा करण्यास सुरुवात केली १९११ ते १९१८ ही आठ वर्षे त्यांनी शिरडीतील या उत्सवाचा सोहळा आपल्या दिव्य चक्षूंनी पाहिला. प्रभू राम हा भारतीय आदर्श पुरुष आहे असेच त्यांचे मत होते. बाबांनी सुरू केलेला हा उत्सव आजही शिरडीत मोठ्या थाटापाटाने साजरा होत असतो. चला मुलांनो तुम्ही पण हा उत्सव पहाण्यास जरूर या हं!

साईबाबांच्या कृपेनेच

मला एम्. एस् सी ला प्रवेश मिळाला

श्री. शिवाजी गुंडू हुदार मुख्याध्यापक
गव्ह. मॉडेल एच. पी. गर्ल्स मराठी स्कूल
हलियाळ, ता. हलियाळ, जि. कारवार
कर्नाटक राज्य

ता.२६.०७.१९८५ ला माझी मुख्याध्यापक म्हणून नेमणूक झाली. कामावर हजर झालो. नवीन सर्व असल्यामुळे मला कोणाचीही ओळख नव्हती. अशा या अंपरिचित परिस्थितीत साईबाबांच्या कृपेने म्हणाना एका साईभक्ताची ओळख झाली. साईभक्ताच्या आग्रहामुळे मला त्यांच्या घरी जाणे भाग पडले. साईभक्ताचे नाव श्रीमती पी. एस्. जावकर मुख्याध्यापिका हलियाळ, यांच्या घरी गेलो. दिवसभर शाळा असल्यामुळे थोडा शिग आला होता. तरी साईभक्ताच्या घरी गेलो, त्यांच्या घरी प्रत्येक भिंतीवर जेथे कटाक्ष टाकावा तेथे साईबाबांचा फोटो होता. प्रसन्न मनाने असलेल्या एका मूर्तिसमोर सतत दिपज्वाला तेवत होती. तसेच साईबाबांचे भक्तांनी टेपवरती साईबाबांचे जीवनचरित्रावरील एक रेकार्ड ऐकवले. साईबाबांच्या भक्तांनी साईबाबांबद्दल थोडक्यात वृत्तांत सांगितला; आणि साईबाबा कोणत्याही कामाच्या वेळी कसे धाऊन येऊन कार्य कसे सिद्धिस, नेतात याबद्दल माहिती सांगितली. तसेच साईबाबांचे नामस्मरण करून उदी लावली असत कोणतंही काम होते असे सांगितले. येवढे साईभक्ताने सांगितल्यावर कोणाचेही मज साईबाबांकडे वळले नाही तरंच नवल! बरं मी त्यावेळी ठरविले की, असेच एकादे काम साईभक्ताच्या सांगण्यावरून बाबांच्या कृपेने झाले; तर मी माझा लेख साईलीला मामिकात देईन. म्हटल्याप्रमाणे माझे काम झाल्यामुळे मी हा लेख पाठवित आहे.

धारवाड विद्यापीठामध्ये एम्. एससी ला अॅडमिशन घेण्याची शेवटची तारीख २२.०८.१९८५ होती. त्याच्यापूर्वी फार्म भरून घेऊन युनिव्हर्सिटीत गेलो. जेथे Admission Form Verify करतात तेथे गेलो. सर्व काही ठाकठिक होते. पण Transfer certificate मागवून घेण्यासाठी इंडियन पोस्टल ऑर्डरवरती कॉलेजच्या पत्याऐवजी युनिव्हर्सिटीचाच पत्ता चुकून लिहिला गेला होता. लगेच त्या क्लार्कने फार्म माझ्याकडे देव सांगितले की उद्या या. तर अॅडमिशनची ती शेवटची तारीख असल्यामुळे दुसऱ्या दिवशी जाऊन काही उपयोग नव्हता. लगेच पोस्टात गेलो पहातो तर सर्व व्यवहार चालू पण चार वाजल्यामुळे इंडियन पोस्टल ऑर्डर देण्याचा सेक्शन तेवढाच बंद होता. थोडा विचार केला पोष्टाच्या बाहेर बरेच लांब आलो. तेवढ्यात साईबाबांची आठवण झाली, त्यांच्याबद्दल स्मृति जागृत झाली. मी मनात म्हटले, अॅडमिशन मिळणे वा न मिळणे तुमच्याच हाती आहे, आणि मिळालेली उदी लाऊन घेतली व पोष्टात परत गेलो. पहातो तो काय एक कन्नड विद्यार्थी कशासाठी तरी पोष्टामध्ये भांडत होता. मला

कन्नड येत नसल्यामुळे त्यांचे बोलणे चालले असेल, कदाचित जोरात गुप्पा कन्नडमध्ये चालल्या असतील असे वाटले. पण ज्यावेळी त्यांची हातघाई झाली, तेव्हा मी निश्चय केला की ते भांडत आहेत. मी त्या विद्यार्थ्यांला विचारले तेही इंग्लीशमध्ये, विद्यार्थी नम्रपणे सांगत होता आणि मी त्याचे बोलणे ऐकत होते. तो म्हणाला सकाळी मी जादाचा इंडियन पोस्टल ऑर्डरचा फार्म नेता होता आणि चार वाजल्यामुळे पोष्टमन माझा हा इंडियन पोस्टल ऑर्डरचा फार्म स्विकारीत नाही. मला जो फार्म हवा होता तोच इंडियन पोस्टल ऑर्डरचा फार्म होता. मी तो फार्म घेतला. त्या विद्यार्थ्यांला जादाची रक्कम देऊन टाकली. त्या विद्यार्थ्यांला पण बरे वाटले. लगेच मी माझा एम. एस्.सी चा अर्ज सबमिट केला, व पंधरा दिवसात मला एम्. एस्.सी. ॲडमिशन मिळाली. अशाप्रकारे साईबाबांनी केवळ नामस्मरणाने माझी मनोकामना पूर्ण केली. याचप्रकारे साईबाबांचे साईभक्त जगभर विखुरलेले आहेत त्यांची कामे केवळ साईबाबांच्या नामस्मरणाने पूर्ण होतात. त्यांच्याबद्दल म्हणजे साईबाबांच्याबद्दल अनुभव मला येत आहेत.

असा साईबाबा झाला नाही! पुढे न होणार.

जय साई; जय बाबा.

जयदेव जयदेव श्री सद्गुरुराया श्री साईराया

आकलन माजसि होवो, तव अद्भूत माया ॥ जय० ॥ १ ॥

निर्गुण असूनि होशी, सगुणात्मक मूर्ति
विधि, हरि परमेशाची, साई त्रैमूर्ति ॥ जय० ॥ १ ॥

अन्तर्यामी सर्वा, सर्वही तुज ठायीं ।

पाहुनिया नत होते, मी अपुल्या पायीं ॥ जय० ॥ २ ॥

तु गुरु मित्र भगिनी, बन्धु, पिता, आई ।

भाव मनीं दृढ राहो हे बाबा साई ॥ जय० ॥ ३ ॥

विनम्र होऊनि केवळ नाम तुझे घ्यावे ।

साई साई म्हणतां तल्लीन मन व्हावे ॥ जय० ॥ ४ ॥

राहो साई भक्ति, सदैव मम चित्ति ।

बाबा मजसि लाभो, अखंड तव प्रीति ॥ जय० ॥ ५ ॥

मागणे मागु जातां संभ्रम मज होतो ।

नश्वर पंकी पडतां ईश्वर नाठवतो ॥ जय० ॥ ६ ॥

देई दान दयाळा, अनन्त सौख्याचे ।

होवो दर्शन आम्हा, शाश्वत सत्याचे ॥ जय० ॥ ७ ॥

— कु. शालिनी देसाई, एम.एस्.सी.

२१ राजस, अंधेरी पूर्व, मुंबई: ६९.

धनुर्धारी राम

हात असे लांब
गुड्या लागती
धनुर्बाण हाती
श्री रामाच्या ॥ १ ॥

बद्ध पद्मासन
पितांबर धारी
कमळाच्या परी
नेत्र त्याचे ॥ २ ॥

डाव्या मांडीवरी
सीता बसली ती
श्रीराम पहाती
नेत्रभरे ॥ ३ ॥

शाम वर्ण राम
नाना अलंकार
जटांचा सांभार
डोक्यावर ॥ ४ ॥

अशा श्रीरामाचं
ध्यान मनी धरी
त्रैलोक्या विसरी
तो महात्मा ॥ ५ ॥

— श्री. ग. दे. कुळकर्णी
शामनगर,
अमरावती: ४४४ ६०६.

रामजन्म

(चाल — आनंद कंद ऐसा)

जगतास उद्धराया । अजि रामजन्म झाला ॥ १ ॥

दुष्टास ताडण्याला

सुष्टास रक्षण्याला

दीनास पाळण्याला । अजि रामजन्म झाला ॥ १ ॥

दशवक्त्र भक्त झाला

उच्छेद मांडियेला

त्याचा विनाश करण्या । अजि रामजन्म झाला ॥ २ ॥

पापे अपार झाली

अन् यज्ञ याग मिटले

निर्वेध शांती द्याया । अजि राम जन्म झाला ॥ ३ ॥

दुःखा नसे परिमिती

सुख ना मिळे कुठेही

नैराश्य नष्ट करण्या । अजि राम जन्म झाला ॥ ४ ॥

संत्रस्त पृथ्वी झाली

देवास शरण गेली

तिजला सुखी कराया । अजि राम जन्म झाला ॥ ५ ॥

उच्चनीच धर्म जाती

हे भेद नष्ट करूनी

जीवन सुसह्य करण्या । आज राम जन्म झाला ॥ ६ ॥

— श्री. भास्कर गो. जोशी

साईप्रसाद, ४२ श्रीकृष्णनगर,

बोरीवली (पूर्व),

मुंबई: ४०० ०६६.

श्री साईची अशी कृपा

— श्रीमती सुशिला शांताराम बलसे
द्वारा सौ. शोभा मोरेश्वर देसाई
१ एलोरा श्रद्धानंद रोड
विलेपार्ले पूर्व मुं. ५७

इ.स. १९५२ सालची गोष्ट. आमच्या शेजारील सर्व मंडळी शिर्डीला श्री साईबाबांच्या दर्शनाला जाण्यास निघाली. मला पण त्यांच्या बरोबर शिर्डीला जावे व श्री साईबाबांचे दर्शन घ्यावे म्हणून वाटू लागले. परंतु आर्थिक परिस्थिती बिकट असल्यामुळे व मुले लहान असल्यामुळे शिर्डीला जाणे जमत नव्हते. श्री. साईबाबांच्या दर्शनाची माझ्या मनातून तीव्र तळमळ लागली होती. दिवसभर मन खिन्न होते. ध्यास फक्त बाबांच्या दर्शनाचा. अंतःकरणापासून मारलेली हांक बाबांनी कधी ऐकली नाही असे कधीच झाले नाही. अगदी बाबांनी म्हटल्याप्रमाणे 'शरण मज आला आणि वाया गेला दाखवा दाखवा ऐसा कोणी' किंवा जो जो मज भजे। जैसा जैसा भावे। तैसा तैसा पावे। मी ही त्यासी। या वचनाची प्रचिती मला त्या दिवशी संध्याकाळी आली. अचानक लॉटरी लागावी त्याप्रमाणे माझ्या यजमानांना ऑफिस मधून कसले तरी पैसे मिळाले व मी माझ्या शेजारच्या आंगणे कुटुंबाबरोबर माझ्या लहानग्यांना घेऊन शिर्डीला गेले. श्री साईबाबांच्या दर्शनाने मन इतके प्रसन्न झाले की बाबांचे स्थान सोडू नये असे झाले २/३ दिवस राहून परत मुंबईला येण्याचा दिवस उजाडला. मनाला खेद वाटू लागला. मन बैचैन झाले. बाबांना प्रार्थना केली व पुन्हा दर्शनाचा योग विचारला. आश्चर्य प्रत्यक्षात बाबा मला समजावत असल्याचे मला वाटले. बाबा मला सांगत होते 'बेटा, तू बाबा बाबा म्हणून बैचैन होऊ नकोस तुझ्या पाठीशी मी विठोबाच्या छायेप्रमाणे उभा आहे. तू विठ्ठल नामाचा सारखा जप कर साईलिलामृत वाच मुले लहान असल्यामुळे मला सप्ताह करणे कठीण होते तरी पण न चुकता मी एक अध्याय दररोज वाचत होते. शिर्डीला जाऊन आल्यापासून ध्यास फक्त एकच बाबांचा. एका गुरुवारी बाबा माझ्या स्वप्नात आले व म्हणाले मला खूप भूक लागली आहे मला जेवायला वाढ, मी स्वप्नातच बाबांना जेवण करून वाढले. बाबा एकदम संतुष्ट झाले व मला आशिर्वाद दिला. मला फारच आनंद झाला आणि मी जागी झाले. यजमानांना उठवून त्यांना सर्व हकीकत सांगितली. त्या दिवसापासून मला अभंग व भजने रचण्याचा इतका छंद लागला की मी नेहमी श्री साईबाबांवर गाणी लिहू लागले माझ्या कुवतीप्रमाणे मी ज्या रचना अभंगाच्या/भजनाच्या केल्यात त्या पैकी एक येथे प्रस्तुत करित आहे.

सद्गुरु साई माझी आई

भक्त जनांच्या हृदयी वाही

त्रिविध ताप हा लीलया नेयी

कृपा दृष्टीने साई पाही. ॥ धृ ॥